

BELLMAN, CARL MICHAEL, EICHHORN,
CHRISTOFFER

Hvad behagas? : tidning af C. M.
Bellman : ett hundraårsminne :
upplifvadt och kommenterad af C.
Eichhorn.

Seelig
1881

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

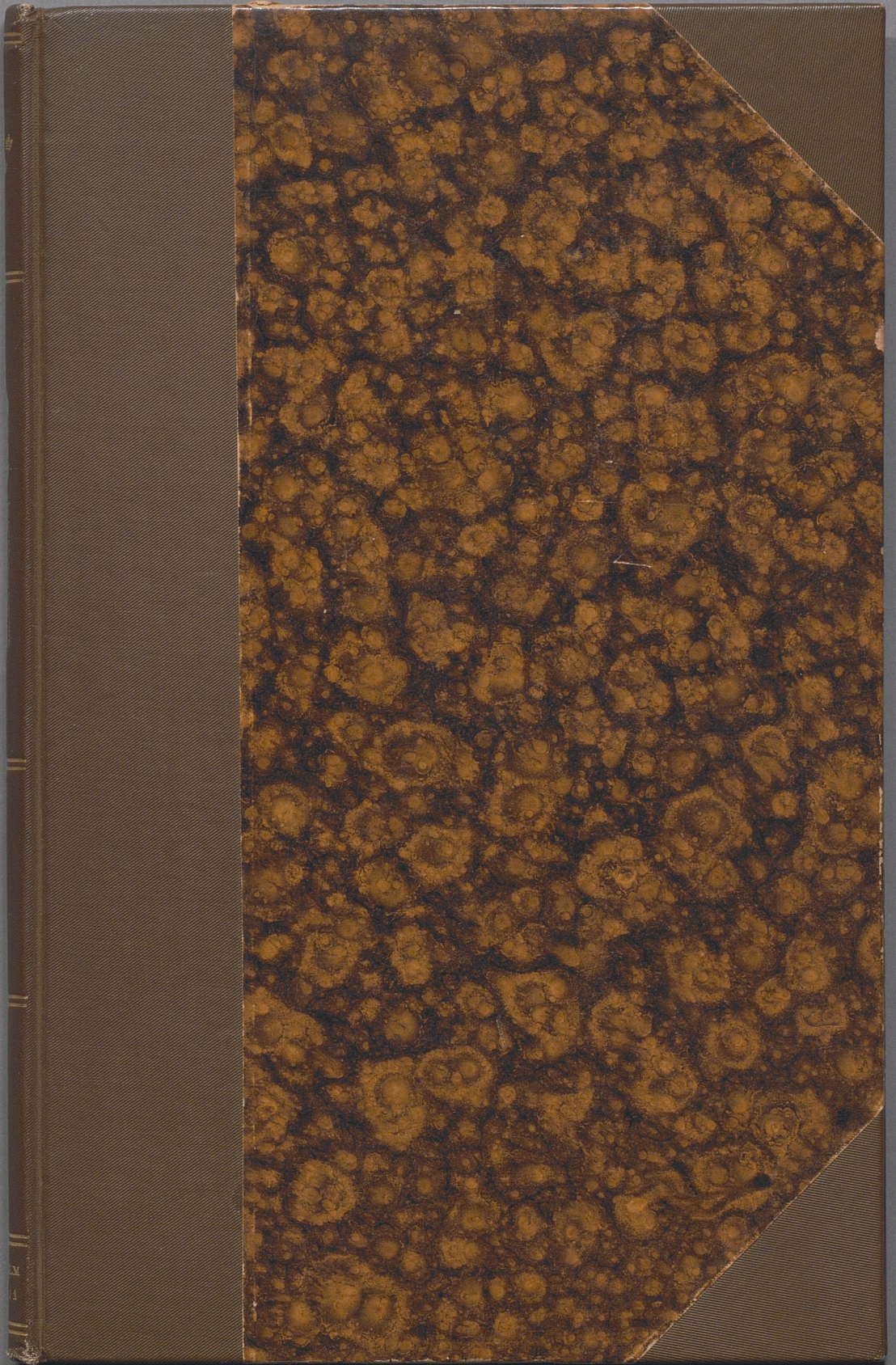
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

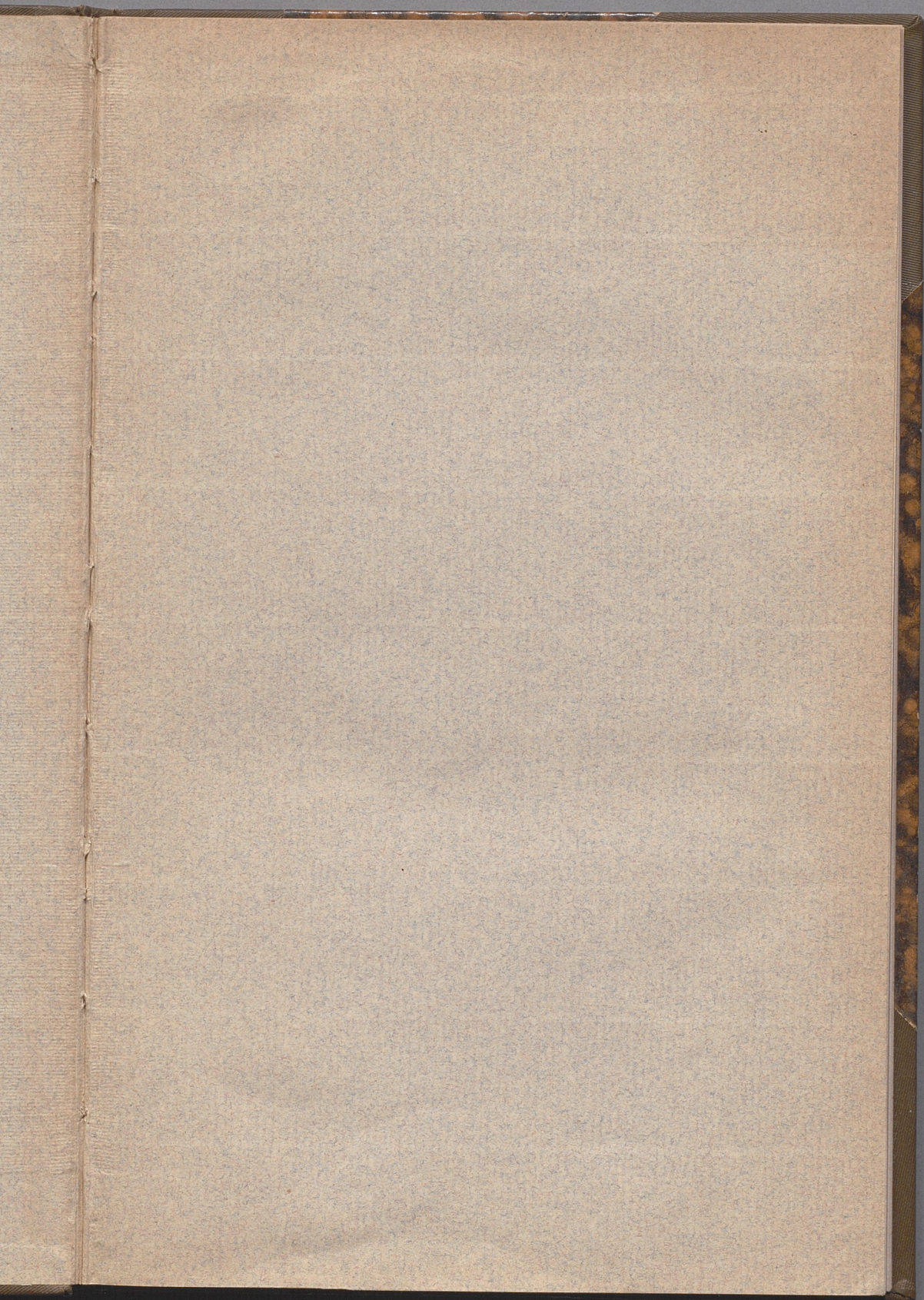
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

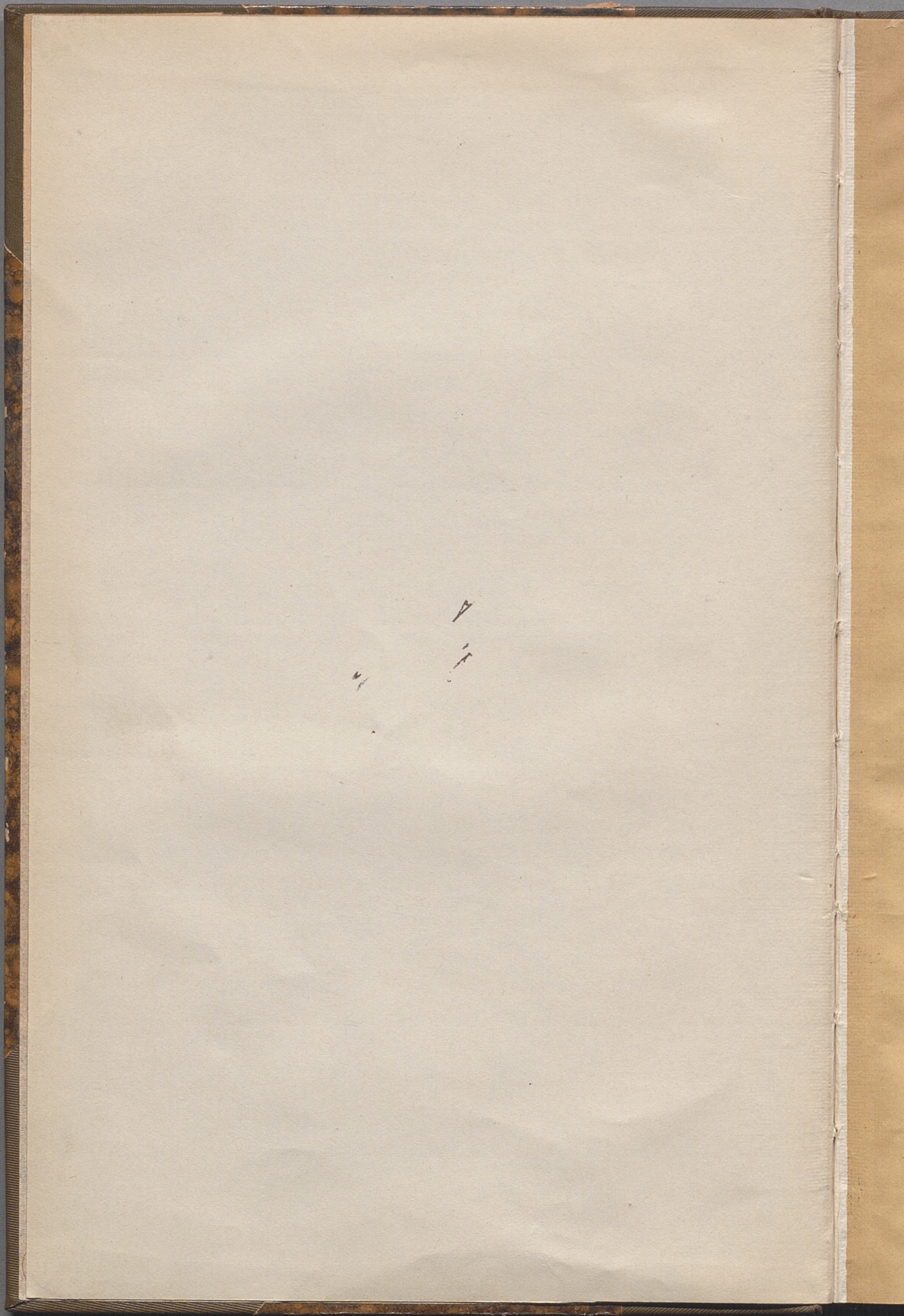

Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

Fidske

V
H V A D B E H A G A S ?

TIDNING

AF

CARL MICHAEL BELLMAN.

ETT HUNDRAÅRSMINNE,

UPPLIFVADT OCH KOMMENTERADT

AF

C. EICHHORN.

MED ORIGINALVIGNETTER FRÅN BELLMANS TID.

STOCKHOLM,
A. I. SEELIGS FÖRLAG.

Pris: 1 Krona.

HVAD BEHAGS?

TIDNING

AF

CARL MICHAEL BELLMAN

MIT HJERTELIGHED

BEHAGS OG BEHAGLIGHED

AF

C. EICHORN

OG ORIGINALTAVLERNE TIL BELLMANS TID

STOKHOLM

A. F. SÖLLNER BOKHÅNDEL

1841

V
H V A D B E H A G A S ?

TIDNING

AF

CARL MICHAEL BELLMAN.

ETT HUNDRAÅRSMINNE,
UPPLIFVADT OCH KOMMENTERADT

AF

C. EICHHORN.

STOCKHOLM,
A. I. SEELIGS FÖRLAG.

IVAD BIRAGAST

CAM MICHAEL WILMAN

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG.
1881.

PUBLICISTKLUBBEN

I

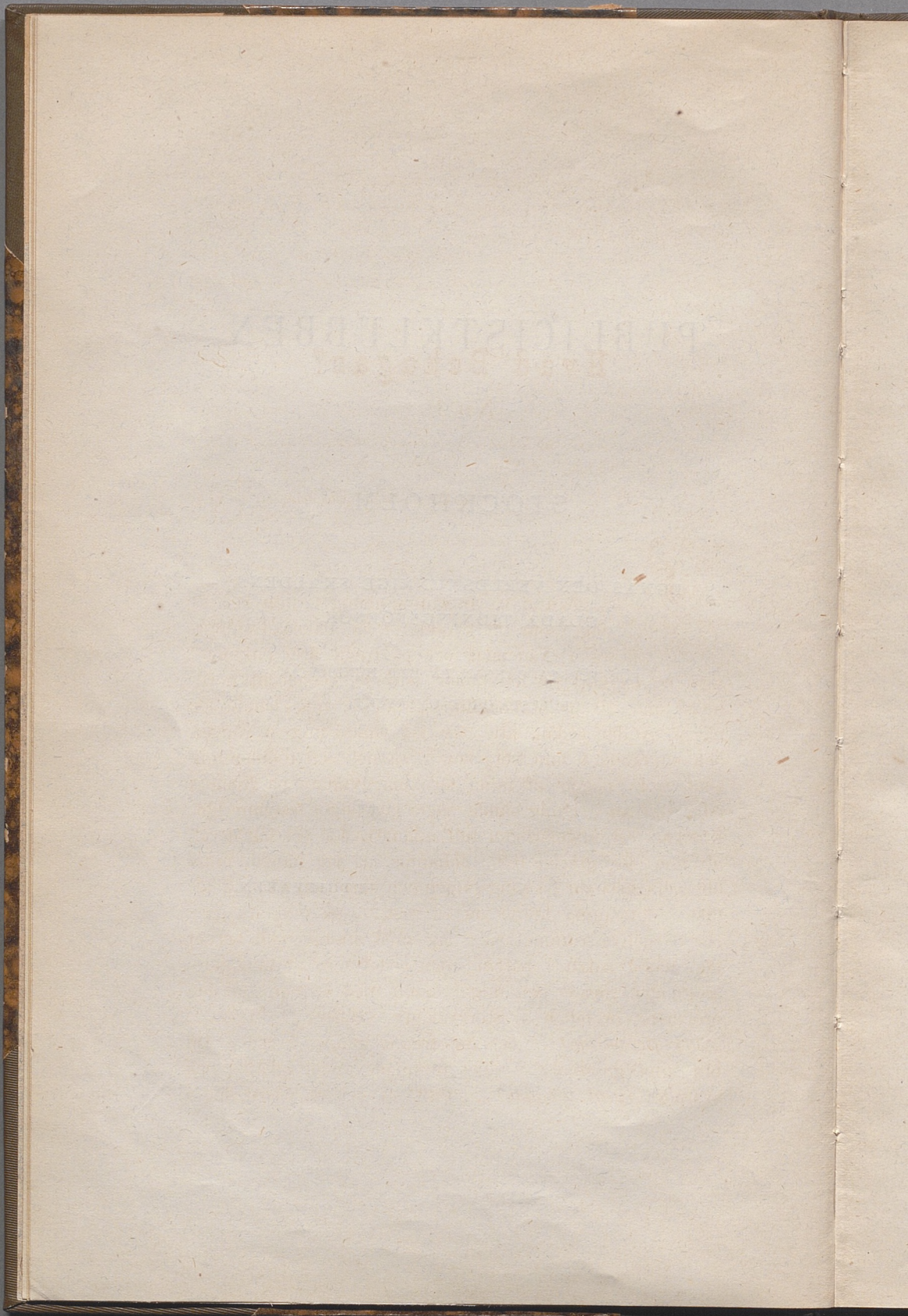
STOCKHOLM

EGNAS DEN VERLDSKUNNIGE SKALDENS
GLADA TIDNINGSFÖRSÖK,

FÖR FÖRSTA GÅNGEN PÅ ETT HUNDRA ÅR
FULLSTÄNDIGT OMTRYCKT,

AF

UTGIFVAREN.

Hvad Behagas?

N:o 1.

Somnia plus vigili quam dormienti nocent.

OVEN.

o, jo, ackurat så är sammanhanget, min läsare!
... Jag, som till karakteren är afskedad tullför-
valtare i Nådendal och på tredje året enklinge,
men nu en kort tid härstädes vistande, boende uti hörn-
huset n:o 19 på Malmskilnadsgatan... mig hände för
några qvällar sedan, att, bäst jag vände mig åt väggen
och snarkade i min söta sömn, så hes och rödblommig
som trots någon af mina förnäma gynnare på Reiners
eller Dufvan, ... mig hände, säger jag, något besynnerligt.
Klockan var ungefärligen full midnatt, det vet jag deraf,
att hon slog precis tolf i Johannis, då jag hängde mina
blå schaggsböxor på sängstolpen och karpusen på spegeln:
just i detsamma hörde jag en röst... på min ära, pre-
cist i sjelfva rummet, der jag med amman och barnet
låg, något sakta i början, men sedermera i tilltagande;
ändteligen ropade den mig i namn med en ton, som den
grofvaste orgpipan i Storkyrkan: "*Petter... Petter...
Petter Bredström!*" -- och det trenne gånger å rad -- Du
blir intet gammal." -- Jag mumlade under lakanet och
svarade: *Hvad behagas?*... Puff! -- och si, dörrn flög i

detsamma på vid gafvel: ett susande sken uppfylte hela rummet, imellan hvars spräckliga och brokiga flammor en sväfvande skugga utan uppehåll vandrade fram och tillbaka, som till slut mer och mer uppdagade för mig min afledna saliga hustrus bild; och syntes hon skenbarligen liksom i ett långt sveplakan, med en oppsatt mössa och en svart och hvit solfjäder, hvarmed hon stundom fläktade öfver amman och barnet. — Hjelp, himmel!... O Sankt Antonius Kortmålare!... Uff, uff, uff!... Hör på! Amman, som satt på en pall och nickade vid en grön tallrik med några skifvor stekt palt och en kruka färsköl, gaf till ett rop vid denna syn och trillade som en tjäderhöna för skottet; det ena barnet qved i dunbädden, det andra fick hjertsprång i fällbänken, vaggmeden knarkade, hundarne bjäbbade, amman slog ihop båda händerna, brandvaktten ropade tolf slagen, Upsalaposten rullade förbi och stötte i posthornet, tornväktarn tutade, luren vrålade från garfveriet, en lykttändare, som halkat ner af stegen, låg med sitt afbrutna ben i snödrifvan och jämrade sig. Patrullerne ropade: wer da?, kattorna jamade, ett parti i bakporten och det andra sällskapet på taket, mössena knaprade på smörbyttan under skänkskåpet och sinselerade på tullspecialen vid väggen, värdinnans hund var instängd i mangelbo'n, och, till öfverflöd, vid det smattrande urvädret om natten bultade vindsluckan med ett beständigt knirrknarr mot takfoten; svinen grymtade i stian, hönsen kacklade på hövinden, tuppen gol i vindsluggen, blom-pottorna föllo ner från sängkransen, och vedtrafven ramlade ner i vedbo'n... Uff, uff, uff! Var jag då intet väl i mina affärer? *Hvad behagas?*

Sådan, min läsare, var min belägenhet, då jag ändteligen lyftade upp hufvudet och tittade fram, intet annorlunda i fysionomien än som en feg rekryt för några prygel, än en hanrej, som tittar efter hatten och käppen, eller som en from besökare efter ett slag på truten... Hvad gjorde jag, arme man? Jo, jag blundade, slog eld,

tände på pipan, blef modig i mitt förvirrade tillstånd och drog på mig byxorna; kring kapprocken bandt jag strumpebandet om lifvet, satte hatten ofvanpå nattmössan och skuttade så barfota från min sal. hustru och hela hushållet bort i grannskapet till källaren Lilla Victoria. Jag sprang, så sulorna hoppade undan tofflorna, och klacklapparna flögo i kapp med snöbollarna; håret fläktade utåt ryggen som på den flygande Mercurius, gnistorna glimmade kring piphufvudet, mjälten högg, och hjertat klappade i språnget: tic tac, tic tac, tic tac! Ändteligen hant jag fram och durkade inom porten, bums genom en dörr, som en pil, in i lilla blå kammaren på Victoria ... Men hvad såg jag då under all min andtrutenhet och förskräckelse? Jo, jag råkade derstädes ideliga goda vänner och kärngubbar; efter vanligheten fant jag der sällskapet *Pro Vino*, sittjande vid sina glittrande päronglas, med långa holländska pipor och förnumstiga peruker, immerfort räsönerande, om stadsens bästa, om engelska kolonierna, general Washington, priset på hö, penningebristen och dylika historier. Men med hvad oändelig glädje träffade jag min gamle bekante gode vän Christian Wingmark från Arboga, — som jag icke på tretio år sett, allt sedan han tjente för boddräng på Hötorget, — hofrådet, skutskepparen Sjögren, kommissarien Öhlbäck, pukslagaren Pittmeyer, konterfejaren, poeten och spelmannen, någre ostronhandlare med flere, som alltid pläga opphålla sig derstädes dygnet om, alla med sina ifyllda glas ... Men nå, hvad jag var välkommen, det tviflar väl ingen på ... *Hvad behagas?* Jo, just som jag steg in, med pipan i mun' och nattmössan på ena örat, så ropade alla, alla med full hals och utslagna armar: si, god morgon! — Ska' jag tro mina ögon? sade Öhlbäcken: god morgon, god morgon, bror tullförvaltare! — Sein Diener! sa' Wingmarken och dunkade glasbotten i bordet, så bitarna klingade kring öronen. — *Hvad behagas* för sort? hviskade kyparn. — *Behagar* bror pontak? skrek

hofrådet. — Sapperment! Ge oss hvar sin sup, ropade kommissarien, som satt och dreglade vid fensterposten. — Moslervin! skrek madam och skrattade. — Så för tusan! ropade ostronhandlarn, konterfejaren damp i golfvet . . . der ligger peruken . . . Bon, han är redan uppe och står på två fötter: sätt på'en peruken. — Hvad i Blåkulla! tänkte jag; det vill, på min ära, säga annat än sveplakan, barnskräll, kattmusik och urväder! Jag stoppade min pipa som en herre och drog mina rökar, under det de andre med halföppna ögon och rossliga stämmor klingade och sjöngo:

“Drickom om af hvad som vankar;
Skälm, som icke gör besked!”

Vips i detsamma kom kyparen skuttande, liksom en ann' Ganymedes vid gudarnas taffel, med en stor, stor floribus Moslervin: nå, jag drack och svettades, och själfva löjet tittade fram millan mungiporna; jag drack, så snön smälte bort på kapprocken, och nattmössan stod styf som en borste. — Men, med förlof, om så *behagas* . . . För att göra läsaren mera bekant med sällskapet, så suto de vid min ankomst kring ett ovalt, brunmåladt bord, i följande ordning, nämligen:

Gubben Wingmark i en kanelfärgad klädning, med stor, yfvig, hvit peruk, askfärgade byxor, med öfver knäna oppvicklade, gula regarnsstrumpor, tvära skor med små messingsspännen, näsan utsirad med ett par stora, gröna glasögon, och på fingret hvälfde sig en signetsring med en svart sten och valspråket *Wanitas*, som skulle låsa alludera på namnet: ständigt hållande händerna i kors och hvilande på en masurskrycka, bredevid sin på stolen alltid sittande gula moppe, som gerna gäspade, hvar gång husbonden fattade i glaset. Gubben, som hör illa, lyfter ständigt på peruken, skjuter fram venstra örat och vid hvart ord frågar: *Hvad behagas?* Det är nu så hans maner: för öfrigt är han en artig umgängesman och en glad gubbe, som också, efter hans egen utsago, bevistat

akademien i de yngre åren, läst sin Plato och Terentius, skrifver äfvenledes vers på sina gamla dagar och sjunger visor.

Midt emot, utåt gårdssidan, suto ett par ostronhandlare i svarta läderkapprockar, med skälskinnskarpuser, och pimplade gammalt franskt med hofrådet, som satt och läspa, klädd i en röd scharlakansrock med hvitt foder, koefferad med fem etager lockar på en möglik pungperuk, fingererade en liten spatservärja med porsellänskafvel och brukade blå regarnsstrumpor, stora pumpskor och små pinchbacksspännen.

Deriäst satt skeppar Sjögren från Uddevalla, i en brun levantsrock, med en blårandig näsduk kring hufvudet och en stor värta på ögonlocket. Skepparn släppte glaset knaps uti backen, när jag skuttade in genom dörren; af kommissarien Öhlbäck och pukslagarn, som nickade och snarkade bredvid hvarandra, hade perukerna redan fallit i vrån, och den trekantiga, silfvergalonerade hatten med gula sultan syntes mot de dunkla ljusen och den rökande lampan i taket, der han låg och simmade i den utslagne pontaken, intet olik en påfogel, en japansk kråka eller någon annan okänd varelse. Konterfejaren, som nu stod med båda händerna i sidan, drack brorskål med spelmannen, och båda pratade, med piporna i mun, så högt, så att det hördes ut i förstugan, der madam eller värdinnan stod i skafferiet, i en liten svart salopp och hvit kjortel, med röda girandoler i öronen och en rutig silkesduk kring axlarna, för att tillreda frukosten.

Dock, till saken igen. Sedan vi så der in bona caritate druckit om och sjungit vår visa, så trumlade trumslagaren klockan fyra. Genast proponerades en butelj långkork, då, under det vi drucko, gubben Wingmark hviskade mig i örat ett och annat i litteraturen om de utgående dagbladen, vitterhetens tillstånd, om böcker, ströskrifter, författare, poeter m. m., och som han satt, drog han upp ett papper ur fickan, fästade glasögonen

vid tinningen och förtrodde mig ett utkast eller början till en skrift, innehållande blandade roliga ämnen, utan någon viss ordning eller tvång, dem han tänkte framdeles, till allmänhetens tidsfördrif, vissa dagar i veckan utgifva. Desamma — sade han, under det han höll handen på mig i rockknappen — komma intet att innehålla andra saker än sådana, som otvungit kunna förenas med ärbarehet och goda seder: det hjälper intet, tillade han, om jag nu för besväret af någon melankolisk anda eller en trumpen och ovänlig criticus blir begabbad, och att af Ovidius målningen lämpas på mig, der det heter:

Cantator cygnus funeris ipse sui.

Jag förenade min lust och nit med den värde gubben, hvarpå vi stego ifrån bordet: gubben hvisslade åt sin moppe, och jag tog långkorksbuteljen i handen, frågande litet efter hustru mins spådom, hvarpå vi togo hvarandra under armen och smögo oss in i den blå kammaren, som har utsigten inåt trädgården, och lemnade så våra medbröder snarkande, med armarna under kindbenen och glasen kullstjelpste. Vår vackra värdinna, som vi lemnade i skafferiet för en fjerdedels timma, kom nu in och neg, satte fram ett mahognebord, öfverdragit med en fin holländsk drällsserviette, stälte fram en kall hjerpe med ett saltser rödbetor, en krem och några anjovis. Jag stälte långkorksbuteljen midt på bordet. Min gubbe och jag blefvo så muntra, som hade vi njutit den ordenteligaste hvila i världen; hvarpå, sedan vi ätit med god appetit och druckit ett och annat glas, gåfvo vi hvarandra handen, att här, på detta stället, och tills öppet vatten blir åt Arboga eller Nådendal, att här meddela hvarandra våra tankar och dem på papperet författa samt efter vår förmåga söka göra oss värdiga allmänhetens blida omdömen och välvilja. Vi kommo också öfverens, med ett starkt handslag, att aldrig besvara, men väl i tysthet ställa oss till efter rättelse och uppmuntran de kritiker och erinringar, oss kunna öfvergå; men möter oss någon med för-

akt eller förtal, klandrar vårt oskyldiga uppsåt, — bon, magnifikt! — då dricka vi vårt glas och sjunga vår visa. Vår täcka värdinna slog än i ett glas af det röda vinet; och vi tyckte, huru vinet ännu förökade skönheten, när hon makade sina rosenröda läppar mot den rafflande kristallens glittrande bräddar. Hvad hon såg täck ut, med sin ljusblå mössa med gullgramaner och ett litet kors på bröstet! Sedan hon druckit, neg hon och försvann. Gubben satt glasögonen på sig och, under det han intog länstolen, och hans moppe lade sig att sofva, uppläste han följande:

“Det säges, att Moralen en gång fallit på den tankan att kläda sig i samma parure som hennes medtäflarinna, Flyktigheten. Efter allt utseende måtte sådant skett i förtreten. Hon visste allt för väl, att hon i sin vanliga dräkt var föga välkommen hos de dödeliga. Hon satte sig till den ändan vid sin toilette: bandrosor, smink, moucher, gazer, blonder, frivoliteter, ingenting sparades; en af gracernes sändebud, som nyss kommit från Paris, drog försorg om hennes coëffure; en lysande *bonnet à la victoire* hämtades ifrån mamsell Pauli; briljanter köptes från assistanskontoret, och för hushållningens skull läntes panacher och en ljusgul, fotsid pelis utaf en operadansös. I denna nymodiga attiralj begifver sig gudinnan till fots ifrån sina rum, som hon hade hyrt i Stora Kyrkbrinken, och promenerar med långsamma steg upp åt Bollhuset, hvarest hon den dagen par hazard hade en loge på second-troisième. Ehuru vägen var ganska kort, så var den dock icke utan sina äfventyr. Hon ådrog sig genast allas uppmärksamhet. Knappt hade hon intagit sitt rum i logen, förr än alla lorgnetter kommo i rörelse. De unge kavaljererne sade henne tusende hjertnupne grannlåter på långt håll; de gamle herrarne hostade i tysthet fram sina matta begär; de vackra fruntimren berömde till någon del hennes fägring; de fula åter sågo snedt på henne. Jupiter och Neptunus kommo af sig i sina kärleksdeklarationer till

Thetis och adresserade dem upp till den nykomne skönheten på troisième, och hela den feminella balletten gjorde i distraktion nio gånger å rad *pas de bourré* i stället för *ronde jambe*. Gudinnan var emedlertid en tyst åskådare af alla dessa rörelser, då hasteligen ett par ordensbröder af sällskapet *Ubi sunt gaudia*, två äkta Fröjas elever, trädde upp i logen. De hade ifrån parterren betraktat denna sällsynta skönhet och togo henne för någon ung debutante vid operan. Konversationen öppnades straxt, utan många förberedelser. Gudinnan, som hade sina vuer, svarade till allting småleende. Det behöfdes icke mera. Emedlertid slutas spektaklet. Man föreslår sans façon att supera tillsammans. Gudinnan föres ner af de raske bröderne, en hyrvagn är tillreds, man enleverar henne, och inom en quart så befinner hon sig i gula kammar på Clas på Hörnet, hvarest första ordet blef: Ah ça, min raritet! Jag må intet tro, att hon vill göra sig till här på stället? — Å nej! — Nå, det är beskedligt . . . Det är, tag mig tusan, ett godt barn i sin genre. — Ja, du har rätt; men hon har något allvarsamt i sina ögon, som vid första påseendet icke lofvar så särdeles mycken benägenhet. — Hitintills hade gudinnan haft ett stort, hvitt flor för ansigtet, som döljde hennes majestätlige anletes drag. Man bad henne lägga detsamma utaf sig. — Nej, svarade hon, i det hon laddes försvara sig, det tillåter jag intet. — Jo, min själ, skall det icke bort! — Sagdt och gjordt i samma ögnablick. Men ifrån den stunden som de ryckte ifrån gudinnan denna främmande prydnad, kunde ingenting hålla tillbakars hennes helssamma stränghet, utan de begge förföriske gossarne, som blott tänkte på att roa sig, funno, under denna behagsjuka flickans drägt, Moralen, som de alldeles intet sökte.“

Denna allegori, som gubben Wingmark läst i någon tysk roman, kan tjena till inledning till alla slags ar-

beten, hvars uppsåt är att roa: och det blir också vårt ändamål.

*Hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli,
Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.*

HORAT.

*Följande så kallad Ordensvisa är upphittad utanför Piper-
ska muren:*

Sjunges som: *Vi äro vandringsmän, min kusin m. m.*

I våra mössor, röda och blå,
Med utterbräm kring kanten,
Vi svinga lustigt: hurra, gå på,
Sätt hand i sidan, dansa på tå!
Sjung, sjungom Bacchi lof,
Till dess på Castenhof
Du står med simlan mellan vantén.

Novemberbröder, drickom i kapp
En skål för konjunkturen!
Klang, gör nu tecknet: skål, trafvarlapp
Med yllebälte och messingsknapp!
Sjung Bacchi lof, ditt svin,
I dubbelt öl och vin,
Tills Trähand bultar hand i muren.

N:o 2 af Hvad Behagas utgifves nästkommande onsdag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Hvad Behagas?

N:o 2.

Utkast
till ett Biografiskt Manual-Lexikon
öfver
Namnkunnige Krögare i Stockholm.

FÖRSTA DELEN.

Gubben Wingmarks förberedelse till detta lexikon.

å min vän, brodern *Petter Bredström*, företog sig detta kosteliga verk, var han sinnad att på en gång lemna det färdigt i allmänhetens händer. Jag har öfvertalt honom att nu till en början blott gifva ut trenne artiklar, för att dymedelst komma under fund med allmänhetens smak; ty det är icke så ogalit att veta, huruvida man *behagar* eller intet. Hans afsigt blef då att lemna en i sönder; men jag har varit af den tanken, att mången läsare, som gäspar vid den första artikeln, torde vara oändligen mycket road af den andra. Det är med lyckan i litteraturen, som med lyckan på lotterierna: ju flera lotter man har, ju säkrare vinst kan

man hoppas; och min vän Bredström har gjort väl, som vid detta tillfället tagit trenne lottsedlar i stället för en.

Om dessa biografier icke lyckas, så blir det dervid; och brodern Bredström ärnar sjelf anse dem som förlorade, intet i fall läsaren skulle tala illa om dem, utan om han alls intet talar om dem. Då frågan är om de lärdas repütation, bör man aldrig så mycket oroa sig öfver allmänhetens bullersamma tadel, som så mycket mer öfver dess tystnad. Då stormen är som starkast på sjön, bli passagerarne oftast förskräckte, när matroserne börja svärja; de ha orätt: det är först då de icke svärja, som man bör vara rädd. — Skulle åter dessa biografier behaga, så skall läsaren efter hand bli regalerad med flera af samma slag. Nu till brodern Bredströms arbete.

AHLQVITTER, *Michael*, förvaltare af näringsstället Förgylta Bägarn i Tre Printsars gränd vid Skeppsbron, född den 4 febr. 1703. Fadren *Ambrosius Ahlqvitter*, då varande interimis, sedermera perpetuell klarjonettblåsare vid det tyska krigsväsendet 1648 samt tienstgörande vid de trupper, som ifrån Holsten borde uppbyta, att på befallning sammanstöta med hufvudarmén, då för tiden sammandragen i Schlesien till fredsverkets afslutande i Osna-brück; modren *Cajsa Stina Öhlbäck*. Honom hände i yngre åren den ledsamheten, att, sedan han begifvit sig i bryggarelära som utkörsdräng, befant han sig för något tillgrepp vid penningelevereringen relegerad ifrån sin husbonde, hvarpå han reste till Rostock och dersammastädes magistrerade; förvärfvade sig tillika de qualiteter, att han derstädes redan på sitt tjugonde år utgaf sina nu för tiden ej så sällsynta *Epistolæ de Nihilo* i tolf starka band, under det vidtberömda hofrådet *Nuddel von Puddels* inseende och præsidio; gjorde sig sedermera någon tid både känd och aktad, till dess han, år 1731 om hösten, in-

tagen af en ung böhmiskas behagligheter, under sitt vistande vid universitetet i Prag begick något misstag vid upphittandet af ett böxsäcksur, hvarpå han genom offentligt tryck till sitt justifierande utgaf på tyska: *Seine nützlichen, gelahrten, pragmatischen Leben und Thaten, nebst etlichen poetische Gedichte, allen Liebhaberen und Liebhaberinnen zur Ergetzung, Uebung und nothwendigen Unterricht; mit Kupfern geziert*. Reste kort efter, med mästerman från Schleswig, såsom handledare för dess små herrar söner Gregorius och Jergen Lucas Blumenwetter, i någon fadrens förrättning till Stettin. Satte sig der neder och, ändteligen ledsen vid så många besvärigheter, idkade krögarenäringen icke utan fördel, men med den förmån och skickelighet, att ett destilleringsprivilegium exclusivum följde på så ovanlig insigt. Hans tvänne disciplar saknade icke desto mindre hans trogna handledande i de backanaliska vetenskapernas särskilda grenar, eller de så kallade floribus och humaniora. Men året 1755 om våren mötte honom å nyo åtskilliga oförmodade förtretligheter, i det han i tysthet af ovänner angafs för odugeliga och förgiftade varor, såsom grumligt öl, dubbelt öl oppspädt, bränvin oppblandadt med vatten m. m., hvarföre han genast tog till pennan och uti en astronomisk anonym afhandling mästerligen utvecklade sin befrielse förmedelst en utgifven skrift under titel: *Oförgräpelig minnestafla af jordbäfningen 1755, såsom verkan till den nordiska öltunnans begrumlande, Köpenhamn 1756*; hvilken skrift på ett och annat sätt oförnekeligen påskyndade författarens snabba hemresa till fäderneslandet; och anlände han således midsommarnatten 1757 på en kalkskuta till Stockholm, hvarest genom vederbörandes bevågenhet, och sedan han, både böxlös och skolös förmedelst kalcineringen, hit anländt, uppdrogs honom att tillträda näringsstället Förgylta Bägarn, som då förvaltades af gamla Sjögrenskan. Här öppnades ett vidare fält för en Ahlqvitters snille och patriotiska fundersamhet.

Sjelfva afunden lærer näppeligen kunna bestrida, det han med egen mun från 1758 till dödsåret 1769 inalles uttömt 20 åmar svenskt öl, med ett appendix af 30 åmar bränvin; hade således i dessa dagar kunnat omfamna tidehvarfvat och riktat kalkulation, om ej döden mellankommit, som snöt af detta fuktiga ljuset den 10 junii 1769, sedan det flammat 66 år, 4 månader och 6 dagar.

Pappa Ahlqvitter såg hurtig och lefvande ut, hade stora, bruna ögon med röda ögonbryn, hög panna, blåaktig näsa, orangefärgad hy, af ett resligt utseende och öfver 10 brabantiska alnar tjock; hans klädebonad var gemenligen en nockad grön filtmössa med blå oppveck och deröfver en trekantig hatt; brukade gerna ett rutigt kallminkslifstycke samt derofvanpå en askfärgad surtout; gick på senare åren något luta, och kunde aldrig uttala ordef vatten utan att stamma. Öfver hans kopparstycke, gjordt af den namnkunniga Hoffbro, har poeten Wetz för fattat följande sinnrika minnesskrift på latin:

HIC SEPULTUS EST
MICHAEL AHLQVITTER.
ANIMAM REDDIDIT
DIE X DECEMB. 1769.

Gift med afledne rumormästarens dotter vid Sätra brunn, och ligger begrafven i Uppland.

Vide: *Acerra Philologica*; zu Leyden bey Jacob Marci, zweite Edition, 1761. — *Nouveau Dictionnaire des passagères allemandes*. — *Elégies de Fredman*; à Amsterdam, chez les Frères Benjamin, rue saint Jacques, au grand Polydor. 1770. — *Johan Smitts anmärkingar öfver mineralvatten*.

BERG, — — — skoflickare och tapetmålare samt piplekare i Bacchi tempel, räknade staden Trosa för sin födslobygd, hvarest honom hände den lyckan att födas af sin

moder under första giftet 1700; men bekom i detsamma till styffader en förnäm kaffekokare i Sachsen, vid namn *Benjamin Schwalbe*, af mer än vanlig förmögenhet. Piltens sattes genast af styffadren i skoflickerihandverket, hvartill han tycktes af naturen vara synnerligen danad; det varade icke heller länge, förrän han förmedelst ovanliga framsteg, så i tillskärningsmetoden som klacklappriet, förbant sig styffadrens benägenhet, som ock genom bref anhölt af skoflickarbrödralaget i Baden-Durlach och undfick promotorial för samma sin unge Telemach, att till insigts vinnande i de praktiska delar af denna vetenskapen genast blifva antagen och immatrikulerad: här såg man honom på sitt fjortonde år, med röd nattmössa, svart piskperuk och brunt läderförklä', på en fyrstolpad pall eller låda mottaga det af respektive vederbörande utfärdade patent, förvaradt i en med cinober öfverdragen messingskupa och med en förgyld läderrem kringviradt; men oaktadt han aldrig läst i bok, märktes dess lekande snille lika såsom iakttaga desse Plauti ord, der det heter: *Vigilare decet hominem, qui suo tempore vult conficere negotia*. Således fant han ock vid något tillfälle under klacklappningen, huru de tillskurna skopinnarna af hammaren, då de inbultades, tycktes gifva någon tonartad klang; detta vållade en alldeles oförmodad hänryckning hos den unga Bergen, som ifrån den stunden kastade både sylen, prylen och penselen, och hvilket dyrbara ögnablick vi kunna tillägna den glada harmoni, skämtsamma menuettkomposition samt putslustiga polskan, som sedermera i så margfaldig mätto utsirat så hans stämman, som hans kosteliga oboe, hvarmed han i lifstiden likasom trotsade en Knape, en Movitz med flere. Hans basviol är ändteligen utan jemförelse, likasom hans mungiga öfver all förundran. Derpå vidtogs det beslutet att öfverge Baden-Durlachska hofvet, och begaf han sig till den ändan landvägen till fäderneslandet, med ej mera rikedom än han af sin kära buxbomsoboe kunde förtjena. Nu hade han gått

barfotad öfver hundrade mil, när han ändteligen vid framkomsten af kyrkorådet i Trosa antogs att på stora högtidsdagar stöta i basun på kyrktornet. Denne oförmodade lyckans skymning eller vålnad förvärfvade honom ovänner, både hemliga och uppenbara, af hvilka en surmulen tvärvigge och organist med lefverbrun rock, spikigt hår, läderkarpus, med skinnbyxor och blå regarnsdamaskor, utmärkte sig vara hans ifrigaste belackare och spitsfundigaste förföljare af alla de yppersta bönhasar i den moderna violspelningen. Striden utbrast i Stockholm vid något tillfälle, men bilades sluteligen på källaren Hamburg vid någre glas portugisvin och en och annan smörgås med kall fogel. Efter så fatta omständigheter fant Bergen sig befogad på någon tid idka tapetmåleriet, då violen sattes å sido likasom oboen och basun, tills, mindre gynnad i detta handtverket, han å nyo prydde sin hand med den gåfva, Apollo honom från barndomen tillerkänt, och sånggudinnorna förnekat. Det var just vid invigningen af den bacchanaliska festen år 1767, som hans hjessa lutades att mottaga kransen, och hans arm svingade med stråken uti en rondeau för de annalkande Bacchi bröder: pelrarne ristades i templet, och hans cadance i B-moll gjorde den krönte offerboskapen vrälände i offerporten. Förtjensten saknade ej sin belöning, och honom påsattes kransen under kor af Bacchi prester och prestinnor: till valspråk antogs på flaskan dessa poetens ord:

Veniant mille

Sicut ille.

Han ägde hvad man kallar ett vattenaktigt utseende, något undersätsig, med röda ögon och svafvelgult hår, samt med en bjärt rodnad öfver halfva pannan, som med starkare drag och likasom i utslagna perlor omringade medlersta delen af näsan, under ett eldrödt sken af sjelfva nästippen. Den lärde Sjöbecken har om honom fält denna utlåtelse, som fordom Smitten öfver Alexander Magnus,

att *han var mer än som han syntes*. För öfrigit hatare af all fåfång prakt, hvarföre han ock på slutet af sin lefnad merendels promenerade utan skjorta, om intet vid något högtideligt tillfälle, som nyårsdagen, fettisdagen, någon namnsdag på något näringsställe och så vidare, då han stundom plögade fastklistra utklippt postpapper vid uppslagen som manchetter och enahanda till kräs i barmen. Oförnekeligen på sin tid en stor kännare af likörer och ypperlig afnämare, liksom ingen heller efter honom lärer framstiga på världsteatren, som med den grace, oaktadt ett tungt hufvud och förstörda lungor, förmår utholka så oerhörde ihåliga dissonanser och förvillande toner.

Afled på näringsstället Hvita Hästen vid Zinkensdamm i början af år 1773, vid en oförmodelig tidning om sin mosters dödliga fränfalle, som blifvit kringtrampad och oppäten af en babian på Batavia. — Gift med *Maja Löfberg*, grälmakar *Löfbergs* enda dotter, vid Dantobommen, som afsomnade några år förut och ligger begravven på S:t Catharinæ kyrkogård i korporal Bomans lägerställe.

Vide: *Monum. Suderm.* p. 86. — Jacob von Meuers *Kaiserliche Musicanten-Spiegel*. Tom. 3. — *Wetz Mem. erud. viror.* pag. 47 et 48.

CORNELIUS, dödgräfvare, orgtrampare och krögare på Blå Dörrn i Götgatsbacken på Södermalm, född 1712. Fadren arlequin vid tyska komedien i Mayntz; modren, Susanna, pukslagaredotter från Antwerpen. Under så vittra föräldrars handledande uppfostrades den unge Cornelius dels hemma på Bollhuset, dels under fadrens enskylda inseende. Derstädes vande sig vår yngling något vid entrechaquemethoden efter gamla schwabiska posituren och något vid lindansandet och pukslageriet, tills omsider, efter föräldrarnas dödliga fränfalle, Cornelius af sin far-

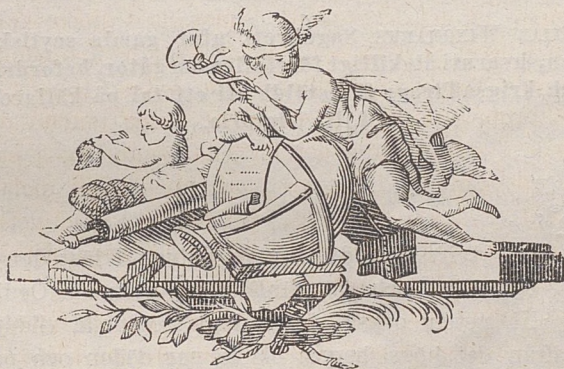
broder, dåvarande befallningsman öfver oxdrifterne, från Jutland till Sverige beledsagades och tog vägen igenom Skåne, Kalmar, Jönköping och Wernamo. Här blef han till fortsättande af sine insigter befordrad vid trivialskolan i Nyköping, som docens i poesien, hvarest man än i dag har att tillskrifva detta snille de framsteg, sig derstädes yppa i vitterhet och skaldekonsten, och hvarom Stockholms-Posten ofta förmäler. På sistnämde ställe ägde han tillfälle att förskaffa sig de första principerna i orgtrampningen, och blef ändteligen 1731 genom kyrkorådets i mycket rörande termer aflätne skrivelse anmodad och uppdragen det besvärliga och lika så ansvariga göromålet att åtaga sig stadsdansmästaresysslan, hvarmed var förknippadt orgtrampriet och krögarenäringen: hvilka sysslor med största bifall förestodos tills anno 1733 om hösten, då han utverkade sig tillstånd att fortsätta sin reselystnad, och besåg således Stockholm, samt söder ut Hamburg, Björngården, Lokatten, Midsommarsstången, Pumpan, Gröna Jägarn, Stabraket, Jungfrudansen, Fingerborn, Lustikulla, Gröndal och Fogelsången, och med lika uppmärksamhet åt norra sidan Solbaddet, Pullan, Finstugan, Gungan, Silfverdahn, Rotebro med flera ställen. Men som lyckan liknar facklan i en mörk dal, hvars tysta sken beledsagar den tråkande vandringsmannen på rätta vägen, så upplarnade ock vid en vacker afton, mot den nedgående solen, den glimmande skylten ofvan den dörren, der vi få skåda en af lyckan gynnad Cornelius i all sin glada rustning såsom värd, krögare och orgtrampare i St Mariæ tempel. I denna sin beställning, hvad krögeriet angår, ansåg han åren 1761, 62, 63, 64, 65, till och med åren 1766, 67 och 68 för i synnerhet till ett gynnande ändamål märkvärdige. Den tiden förspordes ständig gästning, oupphörligt dansande, jemn musik af nyckelharpor och violer, samt ett oafläteligt trumlande, med hvirfvel på hvirfvel, utanför krogdörren. Under samma epok såg man vår gode Cornelius ofta lika

krokryggig och raglande nedhukad med sin skofvel i mullhögen, som rak och rödblommig sitta på kusksetet och nicka på likvagnen, med en saffranskringla i munnen och ett par hvita knytnäfvar, färdiga att omfatta en smällpiska, vid en kapriol af ett spann dansande kameler. Man har som något besynnerligt anmärkt, att han var inventor eller uppfinningsman till de dubbla rader bänkar, som med så mycken fördel brukas kring disken på näringsställena. Honom tillägges derjemte, icke utan mycken anledning, den förmån att hafva uppfunnit numereringen på trästop, hvilken metod af en och annan icke utan särdeles nytta och afsättning förspörjes vara antagen. Beredningen af det så kallade Uddevalla i större kärl förmenes jemväl ej böra bortblandas med hans uppfinningsgåfva mot nyare upptäckter i den delen. Hans rön att drifva orgpiporna till mera dusa toner genom dranks ifyllande i stället för väder förtjenar sanmerligen ett närmare eftersinnande, än en blott musikalisk-melankoli, man vill ej säga afundsjuka. Sitt poetiska handverk nedlade han kort för sin död, som längre neder timar, till läsarens saknad och uppmärksamhet.

Cornelius skall efter beskrifning varit en undersätsig man af allvarsamt och rödlett utseende, med långa, hängande, bruna hår; merendels klädd i svart rock; brukade gerna en lång svart satinsvest med tvänne rader stenkolsknappar, gröna klädesbyxor med blå och hvita stöfvelmanchetter; ägde en oöfvervinnerlig svårighet att efter klockan 8 om morgonen förmå skönja dagens ljus, hvarföre ock hos honom anmärktes, att han gerna vid den annalkande solen fants snarkande i mullhögen, med sin dammiga ölstänka och med hufvudet nedlutadt på någon barnkista. Afsomnade 1771 i november månad och blef imellan 24 lanterner samt under sång af skolan till sitt hvilorum beledsagad ut åt östra porten. Tvänne jernbärare, med blå koltar, gula gehäng och gröna byxor, voro posterade med sina korsgevär som vakthållning vid

krogdörren, och sorgfolket trakterades efter hemkomsten till sorghuset med skepparvin och strufvor. Hans namn lever ibland krögare i grönskande åminnelse, så väl som hans förtjenster synas otvunget kunna uppdragas på samma tafla med en Ehrensugga, en Gåse och en Oelheim.

Gift med *Caisa Stina*, enda dottren af krögarn på Terra Nova i Gaffelgränd och madam Knöhl.

N:o 3 af *Hvad Behagas* utgifves nästkommande måndag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Hvad Behagas?

N:o 3.

CHRISTIAN WINGMARKS Sagubrott utur gamla scytiska historien, hvaruti åtskilligt förefaller om gåtor, befordringar och krigsaffärer; förestäldt uti ett tal på källaren Lilla Victoria.

tan tvifvel, gode herrar, hafven I läst den uppbyggeliga och sannfärdiga historien om Oedipus? Ni veten också, huru han slog ihjäl vilddjuret, som ifrån det höga berget bläste ner döden och pesten på staden Thebes, huru han hittade på gåtan, huru han blef konung, huru han reciperade sin mor i Propagationsorden, och huru han slutligen stack ut ögonen på sig sjelf. Jag kan likaledes berätta en dylik händelse, som också har sitt höga berg och sin gåta, och som icke är mindre trovärdig, ehuru väl den är vida äldre än den förra: ty den har passerat flere hundra år före syndafloden. De böcker, som tala om min scytiske monark, ha blifvit fördränkte, äfvensom mitt berg vid samma tid lärer blifvit undergräfvit af vågorna. Jag skrifver således detta efter ett manuskript, som lång tid derefter blifvit funnit i gubben Noachs portefeuille, hvilken efter utseende måtte varit samlare af forntidens häfder.

Scyterne, hvilka, som man vet, sedermera blefvo tartarer, hade på den tiden till konung en tapper och ädelmodig prins, men som var något original i alla sina gerningar. Alle store män äro alltid litet galne, om man eljest skall tro dem som intet äro store män. Han hade lagt sig på den ädla inkräkningskonsten och dyrkade guden Mars med en andakt, som öfverträffade allt hvad man både förr och sedan hört omtalas. Han gick och tog in en stad, brände upp en by med samma devotion, som en andäktig bryggarenka i vår tid går och skänker några vaxljus till kyrkan eller låter förgylla en predikstol. Han utfärdade en militarisk expedition, som man arrangerar ett l'hombre-parti. Han ville aldrig gifta sig. Han påstod, att det var långt mindre roligt att göra barn än att slå ihjäl folk, och att det vore ingen jemförelse mellan ett bröllop och en batalj. För öfrigt var han ganska lycklig på detta spel: ofta kom han hem till sitt slott, jag menar till sin rustvagn, ty scyterne, som bekant är, ha icke andra hus: han kom hem, vill jag säga, med 30,000 man mindre; men han hade i stället tagit in 2 å 3 städer dessmera, och det var alltid ren vinst. Han hade dock en besynnerlig vurm: han behölt aldrig de städer, som han tog in; hans ändamål var endast att uti dem hålla sitt intåg som segervinnare och sedan resa sina färde. Hans nöje var icke att äga, utan blott att taga. Han gjorde detsamma i sina krig, som man gör, när man spelar dame: sedan man tagit alla brickorna ifrån motspelaren, så ger man dem allesammans igen, för att börja på nytt. Om han skulle bibehållit sina eröfringar, om han varit ensam rådande öfver allt, så hade han icke haft någon att slåss med; och att intet ha någon människa att skjuta ihjäl, då man har lust, är ju både ledsamt och förtreteligt. Han var ännu ung, och som man ser, så underlät han icke att draga parti af sin ungdom.

Under en af sina militariska promenader hade denne

scytiske monarken, hvars namn jag aldrig kunnat få veta, intagit Cambalu: så hette då för tiden hufvudstaden i China. Sedan soldaten hade gjort sin skyldighet in i staden, sedan allt ting var väl kullstörtadt, väl pilleradt och allt, hvad som kunde våldtagas, våldtagit, så föll det konungen in att hålla sitt segrande intåg. Han syntes vid detta tillfället i hela sin härlighet. Han fordrade, att en mandarin skulle uti en porcelainesbål öfverlemna honom stadens nycklar tillika med ett dussin chinesiska magots, samt under detsamma hålla ett tal till honom på vers. Med magoterna var han ganska nöjd, men versarna tyckte han intet om, oaktadt han icke förstod sig på dem.

Sedan ceremonien var förbi, lät han kalla fram den detroniserade kejsaren och tilltalte honom på följande sätt: "Du ser, att dina ägodelar, ditt rike, din tron, dina fruntimmer, allt hörer mig till. Jag kan icke föreställa mig, att du har lust att neka dertill: man äger ingen ting mera lagligen, än det man tager med värjan i hand. Jag ärnar icke sätta din krona på mitt hufvud; men jag vill icke heller lemna henne kvar på ditt. Du börjar på att bli gammal: du lärer intet länge uppskjuta din resa till andra verlden, och till den färden måtte man göra sig så ledig från allt bagage, som möjligt är. Att på en gång lemna å ena sidan en tron och å den andra lifvet, det är nästan för mycket. Då man vid dödsstunden intet har stort att tänka på, så är halfva resan gjord." (Det berättas, att denna moralen icke föll den gamle kejsaren så särdeles på läppen). "Du har två söner, bägge äro unga: det är åt dem som jag vill lemna din krona, hvilken nu, som du väl vet, tillhör mig och ingen annan."

Som man berättade, att de bägge prinsarna voro tvillingar, så var hans scytiska höghet nog höflig att lemna folket frihet att falla med sitt val på endera af dem eller ock att taga dem båda två till kejsare. Folket fant

det kunna vara nog att ha en kung och anhölt hos segervinnaren att gifva dem hvilken han behagade af de bägge bröderna. "Må gjordt", svarade scyternes kung, "det blir då förståndet och tapperheten vi skola kröna; och jag skall åtaga mig ceremonien."

"Se här, min gubbe", lade han till, "detta kan vara nog om edra affärer; lät oss nu tala något litet om mina. Ni bör väl visa mig någon slags höflighet. Den ena hedern emot den andra! Ni vet hvad möda jag gjort mig att komma hit och förstöra edra byar, att taga in edra städer, att slå ihjäl edra soldater: det är billigt att ersätta mitt besvär och åtminstone be mig hålla till godo något slags skadestånd." — Den gamle kejsaren fant icke de orden *det är billigt* så särdeles väl placerade; men hela den församlade menigheten ropade, att det var ganska hederligt gjordt af den scytiske segerherren, och att vår Herre gjorde människoslågtet den vackraste present, då han gaf dem sådana monarker.

Han begärte således ingalunda penningar, ty det fants intet något mynthus i Cambalu, utan hölt sig blott vid varor och provisioner, anmärkande ganska visligen, att han icke satte värde på en vara, om icke både kvantiteten och kvaliteten voro noga förenade. — Emedlertid lät oss komma till det nya kejsarevalet.

På spetsen af ett det högsta och brantaste berg utan för staden, hade konungen låtit placera ett litet antal af sina troppar, med befallning att försvara dess tillgångar. Bägge bröderne, den ena efter den andra, borde attackera bergspetsen med ett detachement chinesare, större till antalet än scyterne, efter desse sednare hade en vida fördelaktigare ställning. Den af bägge prinsarna, som genom sin tapperhet varit i stånd att tränga sig fram, borde på köpet vid ankomsten uttyda en gåta, som scytiske monarken låtit skrifva på bergspetsen med stora bokstäfver. På detta sättet skulle chinesiska tronen vinnas. Det är till märkandes, att segervinnaren hade

befalt de stridande, så väl scyter, som chinesare, att icke nyttja andra vapen, än dem som naturen gifvit dem: en omständighet, som ytterligare beviser den scytiske konungens besynnerliga och egna tänkesätt. För öfrigt gaf han tillstånd att å båda sidor betjena sig af både list och styrka, hvilket sedermera blifvit vidtagit i alla krig, och bör äfven så vara: ty det vore ju ridicult, om i en profession, der man har lof att döda sin like, man skulle vara förbuden att bedraga honom.

Det är tid att säga ett par ord om de bägge prinsarna. Den ena kallade sig Ilikan och den andre Kalankis. Bägge hade erhållit och förtjent nationens aktning, och det var allmänt bekant; men det, som intet alla visste utaf, var, att de voro käre i hvar sin skönhet, som också i sin tour trodde sig kära i prinsarna. Ni lären icke tvifla, gode herrar, att desse bägge skönheter voro två charmanta och älskansvärda flickor: det var två de vackraste trubbnäsor i hela landet, två något vindögda, men skalkaktiga och talande ögon, två de allraminstafötter, som till och med kunnat få rum i en liten konfektstrut; det berättas, att bägge desse älskares yppersta vällust var att kyssa desse små och ojemförliga fötterna, som liknade små och klara borsdorferäplen.

Herrarna täcktes anmärka, om dem Behagar, att jag, för hushållningens skull, med ett enda drag gjort mina bägge hjeltinnors portrait. Sådant har jag med så mycket mindre svårighet kunnat åstadkomma, som alla detta landets skönheter på den tiden liknade hvarandra, på en eller annan omständighet när, som är lättare att känna än att uttrycka. Den enda åtskilnad, som var imellan de båda skönheterna jag nyss afmålade, bestod deruti, att den enas fot hölt tre tum i omkrets, då den andras till det minsta hölt tre och en fjerndels. Men om de på skönhetens vägnar voro hvarandra fullkomligen lika, så skall man innan kort finna dem så mycket mera åtskilde i afseende på tänkesätt och sinnelag.

(Fortsättning härnäst.)

Biografi
i brodern Bredströms smak;
uppsatt
som ett litet försök i denna slags vitterhet
af
pukslagaren Pittmejer.

CRICONQUIST, *Homerus*, son af majigrefven och rumormästaren vid Sättra brunn *Ulysses Criconquist* och modren *Torshälla Jönsdotter*, af den ej längesedan utgångna Oelheimska ätten med *Oe* och röd näsa i blått fält. Redan i yngre åren förmärktes hos den unge Criconquist en synnerlig böjelse ifrån studierna samt en särdeles låg till ingen egentelig insigt eller göromål, hvarutinnan han så mästerligen fortfor, att han redan på sitt nittonde år fants oförmögen och godkänd att ej allenast icke förstå läsa i bok eller någonsin hafva fattat pennan i handen; hvarpå han, som till något högre ämnad, förmedelst föräldrarnas mindre obenägna än verkliga omtanka, sysslossattes till någon del vid landthushållningen med den fortkomst, att han på sitt tjugonde år sjelf förmådde framköra allahanda verken till timrande, granris, spån och bränsle, samt vidare vid sitt tjugondetredje års ålder med egen hand uppreste den vanliga midsommarsstången, hvarefter krafterna så småningom aftogo, att han efter 24 och ett halft års berömlig vandel obekymrad slutade sina dagar i hospitalet vid Danviken och ligger derstädes begrafven.

Öfver honom befinnes ordenspilekarn brodern Knape i lifstiden författat följande sinnrika stenstil, som står att läsa på det öfver grafven uppsatta svarta träkorset:

Åskådare.
Eho. Du. Äst.
Eller.

Hvad. Du. Intet. Är.
 Stadna.
 På.
 Dessa. Dödens. Ägor.
 Sätt. Dig.
 Ty.
 Här. Under. Hvilat.
 Din. Broder.

Vandringsman.
 Maka. Åt. Dig.
 Skona. Dessa. Smörblommor.
 Dessa. Vallmoknoppar. Dessa. Knottriga.
 Stjelkar.
 På. Törnebuskan.
 I. Detta. Högvuxna. Moraset.
 Som.
 Öfverskyler.
 Den. Fordom. Manhaftige. Och. Förnumstige.
 Brodren.
 Vice. Rumormästaren. Vid. Sättra.
 Helsobrunn.
 Landthushållare. Sonen. Och. Någon. Slags.
 Befättningshafvanden.
 Samt. Vice. Interims. Tjenstgörande.
 Vikarien.
 Brodren.

HOMERUS. CRICONQUIST.

Ungdom.
 Sitt. Intet. Här. Och. Gäspar.
 Vid.
 Brodrens. Här. I. Lifestiden.
 Andelösa. Lekamen.
 Så. Länge.

Och. Intill. Dess. Du. Vissnar.
 Och. Dör.
 För. Hugget.
 Utan.
 Stoppa. Buteljen. I. Fickan.
 Och.
 Med. Skorpan. I. Mun.
 Hasta. Dina. Färde.
 Förbi. Fädrens.
 Stinkande. Pyramider.
 Må. Alltid. Väl.

Vide: *Le Nobiliaire du Père Anselme*, pag. 104. — Rüd-
 lings *Det i Flor stående Stockholm* pag. 90. — Trund-
 mans *Beskrifning öfver Danviken* pag. 12. — *Kast-
 Boken*. 1748 års edition.

Utdrag

af vår aftonkladd på Lilla Victoria.

Gubben Wingmark har ibland sina infällen, som äro rätt pussertliga. Här om qvällen föll det gubben in att tänka på sin sal. hustru. Detta gaf äfven mig anledning att göra en eller annan sund reflexion öfver mitt eget enklingestånd. Sedan vi länge diskurerat om åtskilliga giftermålsmomenter, föreslog gubben mig att bli hans måg. Bäst vi sutto, fattade gubben sitt glas och afsjög följande, på samma ton som den bekanta visan uti *Le Tonnelier*:

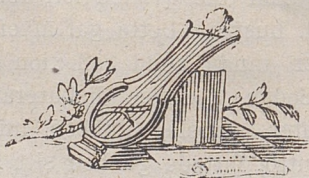
“En gammal tumbindare, svartsjuk och tvär“ etc.

Nå, så må göra: slutadt och sagdt!
 Bara det lider fram åt våren,
 Far jag till Arboga bums på en jakt,

Söker mig en flicka till åren.
 Flickor ha alltid uppeldat min håg,
 Bundit mitt hjerta med kedjor och tåg. —
 Min herr tullförvaltare, skål! Blif min måg, :|:
 Drickom till sista tåren!

Jag skall utstyra min dotter åt er
 Med både lakan och gardiner,
 Sängkläder, stolar och bord och klaver,
 Stora kopparflaskor, terriner.
 Ända till vedbo'n så skall ni få såg,
 Ända till svinena, stia och tråg.
 Min herr tullförvaltare, skål! Blif min måg! :|:
 Klang, si, hur remmaren skiner!

Dotter min har kontant uti arf
 Femtio plåtar, utom ränta,
 Guldkedja, bror, om halsen ett hvarf,
 Och är just en frodiger fänta.
 Om du skull' väga'na, bror, på en våg,
 Väger hon mera än fem tunnor råg.
 Min herr tullförvaltare, skål! Blif min måg! :|:
 Hvad tyckes er om momenta?

N:o 4 af Hvad Behagas utgifves nästkommande fredag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
 Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Hvad Behagas?

N:o 4.

Fortsättning af CHRISTIAN WINGMARKS Sagubrott utur
gamla scytiska historien etc.

 Medlertid lagade man sig till strids på scytiske konungens befallning. Då allt ting var färdigt, gingo de bägge älskarne och gjorde sitt knäfall för sina gudinnors altare; men både den ena och den andra fingo så besynnerliga och mot hvarandra stridande ordres, att ni skolen falla deröfver, gode herrar, i samma djupa förundran som jag sjelf.

Ilikans älskarinna befalle honom helt oskyldigt att segra, läggande derjemte till, att då angenäma och ordentliga anletesdrag utgöra ett fruntimmers skönhet, så är det äran, som gör en karl vacker: för att bli älskad, vore det icke nog att älska och att vara prins. Med ett ord: hon tog icke emot något annat prof af hans kärlek än segren; och på desse orden svor Ilikan att blifva segevinnare.

Under allt detta talte äfvenväl Kalankis med sin skönhet, som å sin sida begynte tacka guden Tien, att hon härmedelst fick ett önskad tillfälle att sätta sin älskare på prof. "Min öfver alla älskade prins", sade hon, "det kommer an på er i dag att pryda er hjessa med

odödliga lagrar och med chinesiska kronan; en annan skulle uppmuntra er till segren, hvilken skulle göra er henne ännu mera värdig; jag, för min del, jag går ännu längre: det är, min prins, uppoffrandet af denna ära, som jag fordrar och väntar af er. Det är för mycket allmänt ibland riddersmän att segra för sin älskarinnas skull; det faller mig in, att det skall bli en ny slags idrott att med flit tappa bataljen för hennes skull. Således är här ingen frågan om hvarken myrten eller lagrar: ni måtte låta segra öfver er, om ni vill segra öfver mig. Gå derföre, skynda er till strids och kom snart igen; ju mera stryk ni får, ju högre skall ni bli älskad.“

Jag måtte bekänna, att jag aldrig kunnat föreställa mig så mycket utstuderad egenkärlek hos en ung chinesiska. Våra fruntimmer här i Stockholm lära säkert finna, att denna flickan icke hade sundt förnuft. Det kan väl vara; jag säger intet om hon deruti gjort rätt, jag berättar blott hvad hon gjorde. Prinsen sjelf blef häröfver ganska häpen; men han var häftigt kär och svor derföre att låta öfvervinna sig.

I detsamma som Kalankis skulle gå sin väg, kom han ihåg gåtan och anmärkte derföre, att, som anständigheten fordrade, att han åtminstone bjöd till att lyckas, så borde han säga någonting i anledning af förenämde gåta. — “Tänk hvad ni är rådlös!” svarade hon. “Säg det första ordet, som faller er in; ni kan ju säga *toffel*, om ni så tycker.“

Tiden var inne, och de bägge prinsarna begåfvo sig till valplatsen. Alla människor visste, att de stridde båda två för chinesiska kronan; man såg deras anläggningar, deras tillrustningar; men ingen märkte den tysta öfverenskommelse de hade gjort med två stycken små chinesiska, som ingen ting betydde, men som förmådde allt. Det är på detta sättet som vi andre gemene man ibland tycka oss se in i den stora statsmaskinen, men vi se aldrig de hemliga driffjädtrar, som sätta den i rörelse.

Genom lottkastning afgjordes, att Ilikan skulle först försöka bergets belägring. Då äran och kärleken brinna tillhoppa i en och samma eldstad, så måtte de ofelbart väcka en särdeles häftig eld; och det var vid denna lågan, som Ilikan hade uppvärmt sitt mod och sin styrka. Han hade icke glömt att både sjelf och genom andra noga betrakta ställets belägenhet. Tvänne vägar ledde till bergsspetsen: den ena var så trång, att två man icke kunde gå i bredd med hvarandra. Ilikan, fast han aldrig läst taktiken, visste allt för väl, att, om han än skulle uppfylla denna aveny med soldater i rad efter hvarandra ifrån bergsfoten ända upp till spetsen, så kunde en enda karl af fiendens folk med en enda knuff kullbytera dem allesammans, likasom kort, hvilka barnen sätta upp, och som ramla ner på hvarandra vid minsta väderpust.

Den andra vägen var ganska bred. Således förstod han, att, af hvad natur slagen skulle bli, offensiva eller defensiva, med fötter eller händer, så kunde man derstädes bekvämligen taga sig ut. (Herrarna komma ihåg, att striden skulle gå an utan vapen.) Således riktade han all sin styrka på detta stället.

Men han hade gjort en upptäckt, som var ännu viktigare. Imellan ofvannämde avenyer hade han märkt en ihålig öppning, som gick ända uppföre berget, och hvilken såg ut som en förskräckelig brant, omgifven på alla sidor med törnbuskar. Denna vägen var alldeles otillgängelig; men under det de andre blott ansågo den som en precipice, der man kunde bryta hals och ben utaf sig, fant prinsens uti den en lämpelig kanal att dit stjåla en hop soldater, som oförväntade skulle ifrån bergsspetsen falla garnisonen i ryggen. Det gick till på följande sätt. Han lät göra sig stegar af silke, ett instrument, som vi senare tidens folk trott oss hafva påfunnit, äfven så väl som många andra hemligheter, hvaröfver vi högfärdas, och som vi blott ha förnyat. Han utvalde till den ändan

de modigaste af sitt folk och lät dem klifva upp, två och två, på desse stegar, och som fästades vid ändan af hvarje precipice. Sedan de på detta sättet oförmärkt hunnit upp, och under det prinsens skulle göra hufvudattacken ifrån stora avenyen, borde de rusa scytiska garnisonen i ryggen, som vid sådant tillfälle nödvändigt skulle bli derangerad och imellan två eldar slutligen tvingas att lemna dem platsen.

På detta sättet hade han uträknat sin attack, och mig synes, att man icke kunnat göra det med mera förstånd. — "Gå på, mina vänner", ropade han, i det signalen gafs, "understödjen mitt mod; det kommer an för mig att träda upp på den yppersta tronen i verlden och" — lade han sakta till — "att stiga i säng med den vackraste flicka i hela China."

Vid desse ordres gick striden an med all möjlig styrka. Man såg denna dagen ingen illa förd lans slinta emot skölden och träffa en soldat, som hugget icke var ämnadt. Här var icke frågan om väl slipade värjklingsor, utan om styfva armar. I sådana slags drabbningar går det alltid ärligare till; man vet hvem man ger och hvem man får utaf.

Skada att så många lysande idrotter, som hedrat denna batalj, skola vara för efterverlden okände! Huru många dugtiga örflar och slag på truten, som förtjente ihugkommas, men nu äro begrafne i glömskans mörker! Huru många ädla blånader, som aldrig komma att besjungas af någon Musernas gunstling! Huru många både scytiska och chinesiska hjeltar uppfylte icke berget med halta och enögda stridsmän, utan att eftertiden tackat dem derföre, och hvilkas namn aldrig lära komma att utbasunas af ryktets trumpeter!

Ilikan, som man såg på alla ställen, der han beströdde berget med blesserade, hade redan vunnit de ansenligaste fördelar öfver fienden: redan voro de, som klefvo upp på silkesstegarna, efter ett hårdnackadt arbete

och under tusende faror färdige att bemästra sig bergsspetsen; segren var i prinsens hand, då den, som främst klängde sig upp, kände stegen gå sönder under sina fötter; han störtades ner på de spitsiga klipporna, och denne uslingen, i stället för att der afbida döden i stillhet, gaf sig att skrika på det jämmerligaste. Någre scyter, som hörde skriket, lupo till, upptäckte hela manövren, så att allt detta hurtiga folket, som utan möda drefvos tillbaka af fienden, använde mindre tid att komma utföre, än de gjort för att klifva upp. De blefvo mest allesammans begrafne under precipicen. Prinsen behöfde dock icke misströsta; han fäktade ännu med fördel, då i det samma en klippa, som allt för väl kunnat blifva kvar ännu en dag på sitt ställe, af en händelse brast lös ifrån berget, rullade ner på hans trupp och drog den med sig i fallet; han sjelf blef nedstörtad och kom fortare utföre än han ville. Vinsten af detta tåget reducerade sig till fem à sex ganska farliga blessurer. Här låg han och utgöt två de djupesta suckar, hvaraf den ena skickades till chinesisiska kronan och den andra till hans vackra älskarinna. Någre af hans vänner ville komplimentera honom för sin tapperhet; men han förtrodde dem, att den bästa tröstare, man kunde sända honom, vore en fältskär. Han fördes genast hem, hvarest han roade sig att låta förbinda sina blessurer.

Efter honom instälte sig Kalankis, som hade lofvat kärleken att låta öfvervinna sig. "Gudinna för detta hjertat," sade han för sig sjelf, "grymma och älskansvärda skönhet, som icke har något tycke för en segerande älskare! Tag emot det offer jag gör dig: det är svårt och smärtande, men kärleken lyfter mig upp öfver mig sjelf. Jag hade haft både mod och styrka att vinna segren; nu skall jag nyttja det för att förlora den."

Kalankis hade med samma djupsinnighet tillställt sitt nederlag, som Ilkan sin seger. Genast lät han föra in hälften af sina troppar in i den trånga defilén, der två

man icke kunde rymmas i bredd, och sedan han på detta sättet gjort sig af med halfva styrkan, gick han med glada steg sin fiende till mötes, som väntade honom på stora vägen. Kalankis var ganska nöjd med denna sin tillställning. I sjelfva verket var hans trupp långt mindre till antalet, i anseende till den ofvannämde fördelningen: hans ställning var på köpet ingen ting mindre än fördelaktig; så att allt detta var uti hans föresats ett ypperligt prof af snille och eftertanka.

Jag vet ej, huru det går till i krig, då man beslutit att låta slå sig; men många generaler i vår tid skulle kunnat förse Kalankis med goda underrättelser i denna delen: så högt har konsten stigit. Kalankis förde sig icke dess mindre upp med all upptänkelig skicklighet i denna nya krigskonsten. Han fördubblade, så till sägandes, sin person, han fant sig på alla ställen, ingalunda för att styrka och upprätthålla manövrerna, utan för att ställa dem full oordning. Hans armar voro i ständigt rörelse, men han fäktade blott i vådret. Man skulle kunna sagt, att segren för fram och tillbakars öfver hans hufvud, och att han använde både händer, fötter och lungor för att hindra den samma i flykten. Detta oaktadt fäktade hans egit detachement med mera hetta än han åstundade, så att han emot all förmodan redan begynte vinna några fördelar. Prinsen, förskräckt öfver denna lyckan, såg sig ingen annan utväg öfrig, för att hindra det onda i sin fart, än att afböja de sinas mod med en oväntad rörelse: han kastade sig derföre midt ibland dem och med en torndönsröst ropade: "Till venster!" — Huru hastiga äro icke snillets ingifvelser! — I ett ögnablick hade Kalankis, genom en styrka i uträkning, som förtjenar att beundras af alla våra mathematici, förutsett, att han genom denna obegripliga rörelse skulle öka fiendens styrka och blottställa sina egna för ett så mycket hastigare nederlag, som de genom denna attitude icke kunde nyttja mera än en arm.

Redan var Kalankis viss om segren, det vill säga, att hafva förlorat; redan läste han öfver den kompliment han skulle göra sin vackra chinesiska, då i detsamma ett allmänt härskri hördes i luften: "Berget hörer oss till!"

Herrarne lærer svårligen kunna gissa, hvarifrån detta ropet kunde komma; men prinsen, som kände igen rösterna, blef slagen derutaf som af en ljungeld. Det var de samma soldater, som han undangömt i den trånga passagen, och hvilka han derigenom trodde sig gjort alldeles onyttiga, som nu bemästrat sig bergspetsen och ropade victoria. Det var så föga sannolikt, att någon attack skulle ske ifrån den sidan, att fienden icke en gång posterat dit den minsta vakt. Scyterne, bestörte och förvillade vid åsynen af desse nye stridsmän, tänkte blott på att fly, och Kalankis, som knappt kände igen sig sjelf, blef buren som segervinnare upp till spetsen, midt emot gåtan, hvilken skulle uttydas. Som han redan var ond och uppretad, kastade han knappt ögonen på gåtan, utan skrek i förargelsen till: "Toffel!" — och i detsamma uppfyltes hela trakten med glädjehrop: "Vivat kejsaren Kalankis!" — Förundren eder, gode herrar, öfver ödets obegripelighet! Det ordet, som prinsen sade, var af en händelse just uttydningen på gåtan.

Omkring den nye kejsaren gaf all ting genljud af fröjderop och lyckönskningar. Ilikan var blott en tok; Kalankis deremot den skickligaste man i världen: Ilikan hade både fattat och verkställt sin plan illa; Kalankis hade på en gång ådagalagt ungdomens eld, ålderdomens vishet, snillets uppmärksamhet och en hjertes mod. Man beundrade i synnerhet den lätthet, hvarmed han hade uttydt gåtan, då han ännu knappt hunnit läsa de första orden. Han bars i triumf till slottet på sina nya undersåtars armar. Ingen kunde mera undra på att han blef konung, än han. Då han tänkte på sin älskarinnas be-

fallning, på den ed han hade gjort, så blygdes han öfver sin seger, och det upphöjde ännu mera hans modesti. Också, då han dagen derpå gick i tysthet för att helsa på sin sköna, hvad han såg rädd och nedslagen ut! Han syntes afundas sin brors öde, som intet hade den olyckan att vara kejsare i China. Vid ankomsten till sin älskarinna tordes han knappt gå in. Han kastade sig för hennes fötter och med tårar i ögonen bad henne i underdånighet om förlåtelse för det han råkat att bli segervinnare. Han bekände sin triumf med samma min, som man berättar, att man fått käppslangar; men som han intet rådde för hvad som händt, så berättas det, att hans älskarinna förlätit honom, för det han hade vågat göra sig till kejsare.

Likans fel var icke så lätt förlätit. Då frågan är om visad olydnad, och man skall be om förlåtelse, är det alltid bättre att ha en krona att visa fram, än att ha blessurer. Första gången han presenterade sig hos sin skönhet, bad hon honom akta sig att intet bli för mycket echaufferad, emedan det kunde skada hans helsa.

Ofvannämde bägge visiter befinna sig uti min berättelse blott *in parenthesi*. Jag har med flit velat afbryta mitt sagubrott, för att så mycket snarare underrätta herrarna om denna kära quadrillens öde. Jag kommer nu tillbaka till den scytiske monarken, som var förtjust i den nye kejsaren. Han gjorde honom sjelf en visit, sedan kröningen var förbi. Han berömde hans tapperhet och sade honom, att han fört sig så väl upp som om han varit en scyt, samt uppmuntrade honom att fullkomna de stora gåfvor naturen hade slösat på honom. — "Arbeta framför allt ting," lade han till, "på krigskonsten, den yppersta af alla menckliga uppfinningar: sätt edert mod i rörelse, ty — ser du, min son — en tapperhet, som icke dödar någon menniska, är som en penning, som ligger på kistbotten hos en köpman."

Efter denna vackra moraliska föreläsning begärde han de presenter, som honom tillkommo för hans besök. De öfverlemnades honom också med mycken nit, han tog emot dem med all höflighet och reste derefter sina färde. Dock påminte han dem att välja en bättre taleman för att komplimentera honom, då han härnäst ärnade hem-söka deras stad med krig.

Det var på detta sättet som Ilikan vanhedrade sig, som Kalankis blef stor och namnkunnig: och så går det till här i verlden med äran och förtjensten.

Notifikationer.

En nyligen hit till staden från Nyköping ankommen studerande, som haft tillfälle, fast icke utan mycken kostnad, att lägga sig på skaldekonsten och till den ändan författar sina rim med all upptänkelig grannlagenhet, erbjuder sig i ödmjukaste måtto, som ock tillika rekommenderar sig hos respektive stadsens så högre som lägre innevånare, att blifva brukad vid tillfälle af brudvigningar, graföl, namnsdagar, födelsefester m. m.; och är priset för bröllopsskrifter af fyra rader alexandrinsk vers, med guld i papperskanten, för högre tromän, fröknar eller förnämare husen 1 R:dr 32 sk.

— för handtverkare eller mindre bröllopfester ifrån $\frac{1}{2}$ R:dr till 16 sk.

De öfrige priserna ha ännu icke kunnat medhinnas till reglering, utan komma framdeles i dessa blad att i ödmjukhet annonseras tillika med sjelfva profven. Emedlertid kunna den eller de, som här af vilja sig begagna och tillika vüle sätta sina namn under som författare, anmäla sig vid Dantogatan på Södermalm, nedan vid

Fateburen i gula byggningen, der rimsnidareskylten hänger öfver sönderslagna fenstret inne på gården, då tillika personernas namn och karakter samt ämnena inlemnas i en förseglad biljett till madam på Gröna Ufven.

N:o 5 af Hvad Behagas utgifves nästkommande onsdag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Hvad Behagas?

N:o 5.

Smedgats-Brunn.

Arma virumque cano. — — —

Med ett bröst, till hälften bart,
Med en kullrig länd och r — —
Och en arm, som idlig pumpa
I ett ämbar, hvitt och klart,
Såg jag nyss min vackra flicka,
Väl ombonad, mjuk och tunn,
Hur hon neg och åt mig nicka,
Der jag stod vid Smedgats-brunn.

Ögat brann, och bröstet skalf,
Håret öfver axeln fläkta,
Då dess trinda armar fäkta,
Och då stäfvän blott var half;
Men hvad sulan bröts och knarka
På den rosenröda skon,
Hvarje gång som foten sparka
Emot tiljorna på bron!

Hals och hufvud hängde matt,
När min flicka neg och jucka;

Stundom läddes hon att sucka,
 Stundom gaf hon till ett skratt;
 Stundom tankfull och med bäfvan
 Hota hon mig der jag stog;
 Stundom, bäst hon fyllt i stäfvan,
 Stjelpte hon den kull och log.

Stundom flög hon yr och rädd,
 Himlen vet, hvad henne fela;
 Åter hördes vattnet spela
 Mot det blanka kärlets brädd.
 Derpå vred hon sina händer,
 Med en sträf och sorglig röst,
 Tog sin halsduk med små ränder,
 Som hon slängde kring sitt bröst.

Så föll hon på knä helt tyst
 Att sitt andra ämbar skura;
 Men min skalk, som stod och lura,
 Re'n i tankan henne kysst.
 Andedrägten vill mig qväfva,
 Jag blir ledsen denna stund,
 Att se en föraktlig stäfva
 Kyssas af en gudamund.

Fåfångt allt Cyterens pack
 Så förmår ett snille reta,
 Som nu denna lilla feta,
 När hon luta sig och drack.
 Allt hvad högt Propertius skrifver,
 Cynthias fägring till beröm,
 Mot min sköna flicka blifver
 Som en skugga i en dröm.

Gudar, hvad var det för växt,
 Hvad för yrt och fjolligt hjerta,

Mot min tjocka Melicerta!
 Jag blir drucken och perplex.
 Allt mitt blod till sista droppen
 Pöste liksom jäst i tråg,
 Själ'n blef genast skild från kroppen,
 Då jag strumpebandet såg.

Uff, hvad rysning i min kropp,
 När jag, i det vackra väder,
 Såg dess nätta nopkinskläder
 Vid en ilning blåsa opp!
 Himmel, må min hand ej lemna
 Denna teckning, dessa qval,
 Och jag mig på ödet hämna
 Med en Bacchi varm pokal!

Kors, jag tror, att jag fick slag . . .
 Platt ogörligt tungan röra:
 Käften drogs på sned åt öra,
 Och mot pumpen ragla jag . . .
 Men vid mina sista stunder
 Ropa jag: "Nå, skynda dej!"
 Om nu nymfen föll inunder
 Eller jag, det mins jag ej.

Uff, vid månans bleka sken
 Ser jag än min flickas kinder,
 Hur hon stod så fet och trinder
 Och satt fram sitt venstra ben;
 Och hur jag af hennes trefnad
 All min fröjd och lycka njöt . . .
 Ack, må döden i min lefnad
 Än en gång bli lika söt!

O du brandvakt! Ve din sång
 Och den saxen, som du sträckte,
 Och din skramla, som oss väckte!

Ve ett sådant dinglidong!
 Men hvi höfdes alla veta,
 Om det var mor Annika,
 Gördelmakarns tjocka Greta,
 Eller någon ann' — hva ba?

Behagas anekdoter, historietter m. m.?

Under drottning Elisabets regering i England hade åtskillige particuliere erhållit exklusiva privilegier på vissa manufakturinrättningar och handelsgrenar. Men när drottningen märkte, att nationen i allmänhet var missnöjd deröfver, och att underhuset beredde sig på en adress i detta ämne, så återkallade hon af sig sjelf de privilegier, som åstadkommo mesta bullret, och lemnade de öfriga till domstolens skärskådande. Det ädelmodiga svar hon gaf vid detta tillfället åt parlamentets deputerade, som kommo upp för att aflägga nationens tacksägelse, förtjenar att läsas af alla regenter: "Mine herrar", sade hon, "jag erkänner på det högsta och tackar er på det uppriktigaste för den tillgifvenhet I hafven för mig och den omsorg I ådagaläggen, att derå visa mig ett offentligt prof. Denna kärlek för min person har väckt ert beslut att underrätta mig om ett fel, som undfallit mig af okunnighet, och hvaruti mitt hjerta äger ingen del. Om edert vaksamma bemödande icke yppat för mig det onda, som min villfarelse åstadkommit, hvad hade det icke varit bedröfveligt för mig, — för mig, som äger ingenting i verlden kärare än mitt folks kärlek och beständiga sällhet? Mätte denna hand förtorkas, detta hjerta förtvina under dödens plågor, förr än mitt hjerta eller min hand underskrifver sådana förmåner för enskilte personer, som kunna väcka ett billigt missnöje hos mina undersåtare! Den prakt, som omgifver majestätet, har ännu icke hunnit förblinda mig i den grad, att jag skulle högre värdera

missbruket af ett oinskränkt välde, än utöfningen af en laglig och på rättvisa grundad myndighet. Konungamannens glans förtjusar blott de förstar, som icke känna de skyldigheter, som åtfölja en krona. Jag vågar smickra mig med den lyckan att icke bli räknad bland desse monarkers antal. Jag vet, att jag icke håller spiran i handen för min egen skuld, och att jag tillhör hel och hållen det samhälle, som uppdragit mig sitt förtroende. Det är min högsta sällhet att se detta riket, genom försynens bistånd, hunnit till lycka och anseende under min regering, och att jag har till undersåtare så värdige menniskor, att jag otvungit för dem skulle kunna uppoffra både tron och lif. Jag beder er på det förbindeligaste att icke tillräkna mig de falska mått och steg, uti hvilka jag kan bli inledd, ej heller de oordentligheter, som kunna utöfvas i mitt namn. Jag väntar af eder denna rättvisa efter mitt samvetes vittnesbörd, som i denna delen ingen ting har att förebrå sig. Det är er icke obekant, att en förstes ministrar mer än ofta styras af enskilda afsigter, att sanningen sällan hinner fram till konungar; och då, bland den oräkneliga mängd af ärenden, som öfverhopa dem, de måste stadna vid de viktigaste, är det omöjligt för dem att se allt ting med egna ögon.“

En engelsk prelat förestälte samma drottning, att hon vid ett visst tillfälle mera hade handlat som politikus än som kristen. "Jag märker nog", svarade hon, "att ni läst alla böcker i bibeln, utom Konungaboken."

För de af våra läsare, som förstå latin, kan följande historiette om denna drottning tjäna. En tiggare begärte almosor utaf henne utan för S:t Pauls kyrkodörr. Drottningen, som blef honom varse, innan han hant öppna

munnen, sade till sina kavaljerer: *Pauper ubique jacet.*
Tiggaren, som hörde detta, svarade i ögnablicket med
desse bägge versar:

*In thalamis, regina, tuis hac nocte jacerem,
Si foret hoc verum: Pauper ubique jacet.*

Colloquium

den 17 martii 1781.

Sjunges som vaudevillen i Don Micco och Lesbina:

I allt jag följer tidens sed.

Hören på den sorgetonen:
Pengar eller grip personen!
Inga löften mer att tro.

Flux; grip den gynnaren, flux på minuten,
Der han med glaset kaverar mot truten
Och står med sulan i hand, utan sko. —
Jo, jo, det gör så, sa Mollberg, jo, jo! —

Himmel, hvad för svåra tider!
Hvar en trumpen går och qvider
Som en uf, en varg, en lo.
Flux, hugg den gynnarn! Der står han så sluger,
Lofvar i morgon — och ljuger och ljuger;
Ögonen glittra i skallen och glo. —
Jo, jo, det gör så, sa Mollberg, jo, jo! —

Aldrig blir man så förvånad,
Som när nalle om en månad
Tittar fram och rör sin klo.
Knips, knaps, tag gynnarn! Der står han så trygger
Bland pomerantser, och squalpar och brygger,
Snarkar och hvisslar, hushållar i bo. —
Jo, jo, det gör så, sa Mollberg, jo, jo! —

Nej, här hjälper hvarken ösa,
 Tunner tusan släppa lösa:
 Nalle grinar som ett O.

Flux, gripen gynnarn i ljusgrå pigeschen,
 Der han arbetar den bacchidepechen!
 Kring honom drufvorna svettas och gro. —
Jo, jo, det gör så, sa Mollberg, jo, jo! —

Dock hvad hjälper all min jämmer,
 Om man än vid vite stämmer,
 Ell' jag schasas kring Norrbro?

Men mulnar natten, straxt klarnar en stjerna:
 Ägde jag guldets, — allons, allt för gerna
 Skänkte jag ända till bandhund och ko. —
Jo, jo, det gör så, sa Mollberg, jo, jo! —

Nu att sjunga just med gamman,
 Ringer auktionisten samman:
 Tag denna kistan, posito!

Tagen min luta, min visbok, min stänka,
 Lyften min kista och kånka — och kånka,
 Spänn för min rustvagn en gris och en so!
Jo, jo, sa Mollberg, så går det, jo jo! —

N:o 6 af Hvad Behagas utgifves nästkommande lördag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
 Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Hvad Behagas?

N:o 6.

För de af våre läsare, som icke alltid behaga
skratta, införes följande, skrifvit vid ett
visst olyckligt tillfälle,

Om ömheten.

Sjung, ömma skaldemö! Än är min lefnads vår;
Än åldrens grymma köld på inga känslor rår;
Än är mitt hjerta spädt, än kunna tårar flyta.
Än till en känslolös har mig ej lyckan gjort,
Och ingen stjärna fått mitt bröst i sten förbyta,
Och genom likars blod mitt namn ej blifvit stort.
Så sjung, du rörda sånggudinna!
Med mig den gudavällust njut
Att låta strida tårar rinna
Med dem, som pressa tårar ut.
Jag är ej huggen ur en klyfta.
Hur kan jag se min nästa snyfta
Och vara känslolös?

Långt bort, I stolta slott! Er höjd mig icke rör.
Kom, ömhet, och mig fram till uslas kojor för:
Till grafven der en far sin enda dotter gråter,
Till Zephis, som har mist sin oskuld och sitt hopp,

Till sjelfva lastens gräns, der ynglingen förlåter
 Sin Gud, sin dygd, sin mor, och stupar i sitt lopp.
 Till dig, min arma olycksnästa,
 Vill jag med denna lutan gå.
 Vid ditt skall jag mitt öde fasta,
 För att af ömhet gråta få.
 Hvar tår, som ner från ögat flyter,
 Till slut sig i en perla byter,
 Att i min urna infäst bli.

Den första känslan du, mitt upphof, njutit har:
 Hon grunden till mitt väl och världens daning var,
 Och ömhet mätte dig din himmel att förlåta.
Messias, hvilken mängd af känslor rörde dig!
 Du ville menska bli, att få som menska gråta:
 Du ville lida nöd, att ömma — ack, för mig.

I som ifrån förnuftet viken!
 Hvar är den hemska afgrundsgrop,
 Den eld, hvarom I djerft prediken,
 Att skrämman en enfaldig hop?
 Hvad, är jag född att plågad blifva?
 Hvad, kan en hedning rosor gifva,
 Då han bland tisteln runnit opp?

Känn, menska, känn din rätt, gör dig och andra godt!
 För mensklighetens skull har du ju hjerta fått.
 Men ur mitt ömma lugn hvad då, hvad brak mig väcker!
 Hvad blottas ej för mordgevär!
 Mot dem, man aldrig sett, man hämndfull svärdet sträcker,
 Och den går i triumf, som störste bödlen är.
 Allt nu förödt och ströfvadt blifver,
 Och luften fylls af uslas röst:
 Då modren di åt barnet gifver,
 Vräks dolken grymt i bådas bröst.
 I hjeltar, menskoslägtets plåga!
 I ofta satt en verld i låga,
 Att vinna några kala berg.

Från denna tumleplats jag snart med bäfvan går:
 I hopp att ömhet se, jag grymhet skåda får.
 Hvad? I de helga rum der lagen skipas borde,
 Man gamla faders rang och guldets värde lär.
 Rättvisan, fastän blind, nog lätt utmärka torde
 Den vigtskål, hvilken tyngst af mynt och skatter är.
 En usling sig till jorden kastar,
 Han fordrar rätt med bön och gråt;
 Men domarn bort från bordet hastar:
 Det regnar — vagnen kan bli våt.
 Ej Gud oss tid att klaga jäfvar:
 Barbar, då du i döden bäfvar,
 Skall dennes barn anklaga dig.

Till er, I ängslans rum, min rörda anda flyr,
 Fast dagens klara bloss för edert mörker skyr.
 Här i förtviflans grop, der fasans tårar rinna,
 Jag suckar utan tal och kedjors skrammel hör.
 Vid lampans dunkla sken kan jag väl vilddjur finna?
 Nej, mina likar. — Ack, berätten mig, hvarför?
 Säg, gråhårsman! Så nära grafven
 Din uppsyn röjer hjeltemod? —
 "Belönt blef jag med tiggars tafven
 För det jag vågat lif och blod.
 Nyss fadershjertat mig bedragit,
 Att jag åt barn och maka tagit
 Ett stycke bröd ifrån en rik."

Du... Men hvad får jag se? En jernport öppnar sig:
 En flicka, ung och skön, med tårar möter mig.
 Hvarthän? — Till döden! — Hålt! Hvem kan till döden
 dömma?...

Omenskliga, har du som mor ett mord begått?
 Du svarar nej: du sökt ett dödfödt barn förgömma,
 Du ropar: "Gud, du vet, jag ej mitt fel förstått."
 Ack, mer hon icke tala hinner!

Hon sanslös släpas till ett bål,
 Och ingen tår från ögat rinner:
 Förtviflan inga tårar tål.
 En svartgul färg dess hy betäcker;
 Åt skyn hon matta armar räcker,
 För ingen suck har bröstet rum.

Än gudalärans kraft af hopp en stråle ger;
 Än brinner ögat vildt, då hon sin bödel ser.
 Men nu en barnslig blick hon till sitt upphof kastar,
 En blick, som ropar nåd, som himlens ömhet rör,
 Och nu förtviflad, snabb, till bålet bittert hastar —
 Och jag... Ack, bortvänd jag det grymma hugget hör.
 Om du, som Gud på jorden blifvit,
 Blott hade vetat hvad hon tänkt, —
 I det du henne frihet gifvit,
 En dygdig mor du staten skänkt.
 Ack, om monarker ville ömma!
 Vi Alexanders segrar glömma,
 Men ej, att Cæsar tårar fällt.

Behagas följande berättelse?

De som läst Hübners geografi, Svenska Post-Tidningarna och andre lärde mäns arbeten, hafva utan tvifvel hört talas om Avignon. Icke långt härifrån ligger en socken, som kallas Vaucluse, bekant för sin källa, som blifvit besungen af den namnkunnige poeten Petrarca. Hela socknen tillhör grefvinnan af Vaucluse, som gemenligen residerar i Avignon. Denna församlingens kyrkoherde, en qvick och särdeles fintlig man, är synnerligen älskad af grefvinnan för sina muntra umgängesgåfvor. Kort före fastlagen förledit år föll det honom in att roa grefvinnan med ett litet upptåg. Till den ändan skrifver han till henne ett bref, uti hvilket han

ger till känna en stor och undransvärd händelse, som tilldragit sig i hans församling. Händelsen bestod deruti, att en stor profet kommit till Vacluse med sju sina qvinnor, som följde honom öfver allt: att denna profeten förutspått ett förfärligt äfventyr, som injagat fruktan och förskräckelse hos alla församlingens ledamöter. Profetian förde, att under instundande fastelag skulle oräkneliga härar komma upp utur hafvet och lägga sig uti Avignon och hela nejden samt förordsaka de märkeligaste förändringar. Detta bref råkade grefvinnan att visa för en eller annan af sina vänner; och som fruntimren äga en särdeles gäfvu att sprida ut hvad som händer, så blef denna nyheten om den annalkande profeten och hans spådom inom två timmar utspridd i hela staden, tillika med en hel hop omständigheter, den ena värre än den andra, som hvar och en efter gammal vana gerna tillade. Sluteligen kom äfven denna händelse för den påfveliga vice-legatens öron. Prelaten, likaså godtrogen som alla de andra, fastnade äfven i den skämtsamma kyrkoherdens snara. Häpen och bestört öfver profetian, trodde han sin skyldighet vara att låta fasttaga profeten, begära upplysning om hans profetia och rådfråga honom om medlen att sätta sig emot de otaliga härarna, som skulle komma upp utur hafvet, och dymedelst förekomma den allmänna förödelsen. I följe häraf lät han afsända en malteserriddare, som är hans general, med 500 man till häst, för att uträtta denna expedition.

Om någon föll i förundran, så var det visst herr kyrkoherden vid åsynen af hela denna esquadronen. Denna förundran ökades ännu mera, då han fick veta ordsaken till deras ankomst, och då kommandanten presenterade honom hans ecklesiastika nådes, herr vice-legatens, skriftliga ordres. Kyrkoherden kunde intet annat än skratta i sitt innersta åt den narraktiga verkan, som hans bref till grefvinnan hade förordsakat, och som äfven nu uppvistes för honom. Emedlertid fick han be-

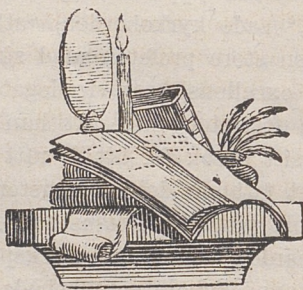
fallning att genast lemna ut den förmenta profeten. Den kommenderande generalen blef icke litet glad, då kyrkoherden, i det han bjöd både honom och de öfrige officerare till middagen, lofvade att på stället öfverlemna både profeten och hans sju hustrur, hvilka han för två dagar sedan hade tagit till fånga. Malteserriddaren, i den tron att hafva gjort en stor förrättning, som genom vice-legatens rekommendation borde kunna anskaffa honom chefskapet öfver alla kyrkans trupper, var vid detta tillfället utom sig af glädje.

Intagen af denna smickrande tanka, väntade han med otålighet, att kyrkoherden skulle hålla sitt löfte. Tre à fyra andra kyrkoherdars ankomst, som voro budne till middagen, gjorde något uppehåll i saken. Ändteligen satte de sig allmäneligen till bords, och kyrkoherden befalte sin hushållerska att låta den arresterade komma in med hela sin svit. På befallning bar hon in en stor pastej, som genast öppnades, då i densamma fants en stor tupp med sju stycken honor, allt oförlikneligen väl och efter kokkonstens yppersta regler tillagadt. — "Se nu, herr general," sade kyrkoherden, "att jag håller ord. Se här har ni den store profeten med sina sju qvinnor, som satt hans excellens herr vice-legaten i så mycket bekymmer. Det förtretar mig, att han icke sjelf velat hedra mig med sitt besök för att få rätt på honom: han skulle i det fallet fått sin del af fängsten. Det gör dock ingenting: vi skola göra det i hans ställe. Allons, gode herrar! Ingen pardon för denne olycksprofeten, äfvenså litet som för hans flickor, som bebåda oss den annalkande fastlagen, — en tid, då vi få se millioner tusende fiskar komma upp utur hafvet, som jag skrifvit till grefvinnan af Vauclose, och utbreda sig öfver Avignon och hela nejden; men jag hoppas, vi skola väl taga oss ut ... Allons, gode herrar! *Gaudeamus* ... Prelatens skål, som procurerat oss det nöjet att få sällskap af sin herr

general med hela sin esquadron, som säkert intet väntades hit i byn!“

Om någon blifvit förvånad, så var det generalen. Sedan första surprisen gått öfver, kunde han intet annat än skratta åt kyrkoherdens skälmstycke och vice-legatens enfaldighet, som icke förstätt hans gåta. Han tog sitt parti som munter sällskapskarl och roade sig det bästa han kunde. Sessionen varade länge, och Bacchus presiderade med det eftertryck, att de suto till bords till andra dagen, hvarefter de foro tillbakas till Avignon. Denne händelse spridde sig ut öfver allt, och alla roade sig på vice-legatens bekostnad.

Chacun rit, à ses dépens,
De sa lourde méprise.
On a tort: ces accidents
Arrivent souvent aux gens
D'église, d'église, d'église.

N:o 7 af Hvad Behagas utgifves nästkommande torsdag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Hvad Behagas?

N:o 7.

Atque in qua ratione fuit contenta magis mens,
In somnis eadem plerumque videmur obire.

LUCRET. l. 4.

På en auktor för första gången gör sitt inträde i den lärda världen, så tror han gemenligen, att allmänheten ingen ting angelägnare har att syssla än att läsa hans arbeten. Som jag icke är mera fri från denna fäfangan än någon annan, så har jag nu på några dagar bjudit till att upptäcka, hvad som sägs om desse blad. Har jag vid ett eller annat tillfälle haft anledning att vara nöjd, så har jag vid flera andra haft all ordsak i världen att flatna för mig sjelf. Det är obegripeligt, hvad tomhet jag funnit hos vissa menniskor. Hvilken undransvärd likhet imellan maskiner och desse kära personager, när de först komma ut om mornarna, och huru stumme och sysslolöse äro de icke, ända till dess någon artikel i Posten eller Allehanda hinner sätta dem i rörelse! Detta slags folket äro just i våre författares smak, följakteligen äfven uti min: man må lemna i deras händer hvad man behagar, så är det blott det nya, det roliga som de fråga efter. Har jag haft skäl att fägna mig öfver detta folket, så har jag icke blifvit litet deconcer-

terad af andras oskickelighet i denna delen. Denne klassen är väl begåfvad med en viss slags nyfikenhet, men utan all slags eftertanka ögna de igenom både mina och andras skrifter, mera som spektatörer, än som läsare. Men som det är föga satisfaktion att närmare undersöka en sak, som rörer så nära en auktors reputation, så har jag, conjunctim med mina medarbetare på Lilla Victoria, beslutit att gå min gilla gång och litet eller allsintet bry mig om hvad som säges. Behagar läsaren emedlertid hålla till godo följande *dröm*, som hofrådet berättade mig här om qvällen, så skall det vara oss alla kärt.

Under en af mina promenader eller, rättare sagdt, betraktelser öfver denna verdens bekymmersamma lopp kom jag att stiga upp i Banken. Det var ett nöje att se herrar fullmäktige, kommissarier, kamererare och de öfrige ledamöter af denna rika och ansenliga corps, alla på sina ställen arbetande i den ordning, som följes i denna visa och förträffeliga inrättning. Detta påminte mig den mängd af diskurser, som jag antingen hört eller läst rörande den allmänna kreditens förfall och de medel man användt till dess upprätthållande, hvilka merendels alltid varit fruktlöse, efter de varit grundade på den personliga egennyttan och enskilte afsigter. Hvad jag hade tänkt om dagen, förekom mig sedermera om natten. Mig tycktes, att jag befant mig i stora rummet i vaxelbanken, der jag dagen förut varit; men i stället för det sällskap jag då hade lemnat der, blef jag främst fram i salen varse ett ungt fruntimmer af en förtjusande skönhet, sittande på en tron af purt guld. Hennes namn sades mig vara den Allmänna Krediten. Väggarna, i stället för att vara utzirade med målningar och kartor, voro tapitserade med åtskilliga konungabref och riksdagsbeslut, teknade med guldbokstäfver. Främst i salen såg man regeringsformen, och midt emot det unga fruntimmeret voro alla bankoordningarna. Hon syntes sätta ett

dyrbart värde på desse tapeter och fästade oupphörligen sina ögon på dem med en hemlig förnöjelse, som hvar och en kunde märka; men vid samma tillfälle såg man henne orolig och bekymrad, så snart det minsta rörde sig, som på ett eller annat sätt kunde skada dem. Hennes utseende röjde en utomordentelig rädsla: antingen det då var af delikatess i sjelfva temperamentet, eller hon var fallen för migraine, som jag hörde af en som icke var af hennes vänner, så darrade hon och bytte om färg vid minsta buller. Jag fick äfven veta, att ingen kunde ha en mera svag helsa än hon, äfven ibland folk af hennes egit kön; hon var sujette för de märkeligaste omvexlingar, så att, då hon den ena stunden var fet och frödig, var hon den andra mager och borttrånad som en squelette. Lika så hastigt som hon blef sjuk, så kunde hon bli frisk, så att hon ofta inom några minuter passerade ifrån de mest förtviflade plågor till den gladaste helsa.

Jag fick sjelf tillfälle att se de hastiga förändringar, för hvilka hon var utsatt. Tvenne sekreterare suto vid hennes fötter och togo emot bref ifrån alla verldens delar; en af dem var ständigt sysslosatt att läsa upp dem. Hon afhörde denna lecture med största uppmärksamhet, och allt som tidningarna voro goda eller elaka, så bytte hon om färg. Bakom tronen stod en otalig mängd penningepåsar, uppstaplade på hvarandra, ända upp i taket. Golfvet var betäckt af guldmynt, hvilket formerade åtskilliga pyramider. Jag föll häröfver i djupesta förundran; men min undran minskades, då jag fick veta, att hennes händer hade samma kraft som fordom en af Lydiens konungar, att allt, hvad hon rörde vid, förvandlades i guld.

Efter flere besynnerliga och bullersamma tankar, som förekomma i en dröm, tyckte mig, att det blef ett oväsande i salen: dörrarna öppnades, och ett halft dussin de faseiligaste spöken kommo in. De gingo två och två och

formerade sins imellan en slags ballet. Det vore ledsamt att beskrifva deras personer och kläder: det torde vara nog att underrätta läsaren, att det första paret var Enväldet och Anarchien; det andra var Skrymteriet och Ateisteriet; det tredje var Slösaktigheten och en yngling om några tjugo år, hvars namn jag icke kunde få veta. Han hölt uti ena handen en bar värja, med hvilken han under dansen fäktade emot bankoordningen, och i den andra hade han en svamp.

Af hvad jag förut berättat kan läsaren föreställa sig, huru förskräckt det unga fruntimret skulle blifvit, om hon råkat se ett enda af desse spöken; döm då i hvad tillstånd hon kom, då hon fick se dem alla tillsammans: vid denna åsyn föll hon ner och förlorade all sansning.

En lika hastig förändring skedde med penningepåsarne och guldhögarna. En del löstes upp och tömdes till mer än trefjededelar; de öfriga fylles med väder. De bägge pyramiderna, som stodo på hvar sin sida om tronen, syntes blott som tvänne små pappersstoder.

Under det jag sörjde öfver denna allmänna förödel- sen, försvann hela skådespelet. I stället för de förfärliga spökerna, fick jag se en annan entré af glada och älskansvärda varelser. Det första paret var Friheten med Monarchien till höger, den andra var Religionen i sällskap med Tolerancen, och den tredje var en person, som jag icke kände, men som förde Sveriges Skyddsgud vid handen. I samma ögnablick, som de syntes, upplifvades det unga fruntimret, penningepåsarna uppfyltes och återtogo sin fordna välmåga; pappersstoderna förvandlades i dukat- och riksdalerspyramider. Jag vaknade, ledsen att en så glad dröm icke skulle räcka längre.

N:o 8 af Hvad Behagas utgifves nästkommande torsdag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Hvad Behagas?

N:o 8.

Minnes-Runa öfver Ordens-Piplekaren Kn***.

Bacchi.

Högstbeskänkte. Man.

Kapellisten. Och. Ordens-Piplekaren.

N. N.

Hvilar. Under. Denna. Pumpstocken.

På. Näringsstället.

Hamburg.

Hvarest. Dess. Qvarlemningar.

Väntade. Polisens. Föranstaltande.

Den. 16. Junii. 1776.

Låg. Ätt.

Tappert. Blod.

Spitsfundig. Tunga.

Lilla. Davids. Knubbiga. Utseende.

I. Illpligtiga. Värf.

Med. Goliats. Tiltagsenhet.

Bittert. Hjerta.

Klingande. Omgänge.
 Filadt. Förstånd.
 Utgjorde. Denna. Ölpyramiden.
 Hvaraf. Stoffet. Här. Qvar. Ligger.

Fordom.
 Sågs. Denna. Surtouten.
 Fläktande. I. Dansrummet.
 Sönderklappad. I. Portgången.
 Krypande. Från. Uppbörds-Kommissarien.
 Till. Krögaren.
 Fram. Och. Tillbaka.
 I. Trasa. På. Trasa.
 Med. Kreditorers. Fördömelse.
 Oskära. Det. Annalkande. Ljuset.

Denna. Buxboms. Hobojan.
 Södergnagen. I. Munstycket.
 Messings. Beslaget. Afnött.
 Upphängd. På. Pumpstocken.
 Är. Ett. Glantsgifvande. Tecken.
 Af. Glädtiga. Värf. I. Tiden.

Denna. Trepundiga. Peruken.
 Som. Qvar. Ligger. Vid. Ölstånkan.
 Dunstar.
 Mindre. Högfärdens. Illaluktande.
 Pomada.
 Än. De. Redelige. Mäns. Kanel. Och.
 Rossolis.

Vandringsman.
 Stanna. Vid. Denna. Pumpen.
 Sätt. Dig.
 Ty. Aftonen. Är. Nära.
 Hölj. Ditt. Anlete.
 Att. Ej. Ångan. Af. Dina. Karbunklar.
 Antänder. Pumpstocken.
 Men.
 Maka. Dig. Å. Sido.
 På. Det.
 Dina. Efterkommande.
 Ej. Må. Nedsöla. Sina. Vador.
 I. Din. Smörja.

Trohörsamt uppsatt
 af
 VON EHRENSUGGA.

Ödmjuk Relation

*om ordens-oboisten och korporalens Movitz' sista sjukdom,
 i allra ödmjukaste koncept till hälften uppsatt och dels till
 hälften i minnet, under afvakten af framdeles utgifvande
 på trycket, i lika ödmjukhet förvaradt*

af

VON EHRENSUGGA,
 Äldsta Kommendör af de Två Förgylta Svinen.

Enligt senaste angenäma sammanvaro vid Dantobomen hos Löfbergskan på Gula Kråkan och då, som jag lofvade, i anledning af ett mig fråntrugadt löfte, att fullborda innehållet af berörde lofven, meddelas nu, som följer, efter följande *Relatio facti et morbi, horum harum morborum, his, ris, te capriss, copisandum, anistrandum, so voltibus tracis, salutem.*

1780 d. 1 Januarii. Ordens-piplekaren och oboisten Movitz klagade i början af året, likasom de förra framledne åren, att han svårligen anfäktades af en slapphet, så att medici efter noga underkänning trodde samma slapphet härröra ifrån någon dem obekant verkan och orsak: de kontinuerade emedlertid att föreskrifva sådane läkemedel som troddes kunna häfva hvad feber, frossa, hicksjuka, katarr m. m. man ville, med ett ord, så visligen, att ett enda recept förslog för både kända och okända sjukdomar. Emedlertid lunkade sal. piplekaren sjelf ikring; för att uppvakta vederbörande nyårsdagen tidigt om morgonen, hvarföre han ock med sitt nya boxboms-oboe blåste en morgonpsalm i hörnet af Holländska Dyn, derifrån till Stjernan, så till Freden, Markattan, Åplet, Vasen, Vinfatet, Tre Remmare och Stockholms slott; eftermiddagen, som det var en bister köld, tog han madams röda hermelins-capronica på Gröna Lärkan, stack oboen under armen och buteljen i fickan och vandrade så till Didrik Ficks gränd, derifrån till Tuppen, Midnatts-solen, hvarest han måtte förkylt sig. Sedan han der tagit sig en så kallad pollack och en half dito Vergessmir-nicht, kände sal. ordens-piplekaren en tryckning öfver bröstet, och att sjelfva hjertat blef honom så tungt, som en kypare skulle vältat öfver honom en bränvinsåm i full jäsning. Han hade då efter berättelse inhändigat den femtonde supen kummil, afsatt med något malört, samt derpå en huggare pomerants, då värken och tryckningen stadnade.

Kommendören leddes hem.

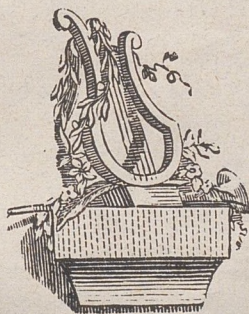
D. 2. Januarii. Befants hafva en förtretelig svulst i spottkörtlarna, eller på latin *parotides* och *maxillares*: och som helst dricksmedel härvid äro vanlige, alltså ordinerades kommendören, under det han låg insomnad öfver brunnstaket på Hamburg, att, så snart han uppvaknade, förtära en stärkande bouillon af pomerantsessence, rossolis, afsatt med malörtextrakt, och med sönderbetade rågskor-

por från Gröna Jägaren på Södermalm; eftermiddagen utgick med tämmelig lust att dricka, men ingen särdeles appetit till mat; mot aftonen intogs ett eller par preservativer för förkylning, bröstklämning m. m. Den sjuke gurglade sig med persiko och hängde sin blå schaggsrock på pumpstocken, drack derpå i bara skjortan en kruka buska och 4 à 5 kannor körsbärsöl samt en eller annan afsättare pomerants, hvarpå månan geck in i molnen, och brandvakten nickade på portstenen, klockan slog half ett.

Kommendören leddes hem.

D. 3 Januarii. De första tillfälligheter i vanliga halssjukdomar äro rysningar, hetta, mattighet, ondt i hufvudet m. m. Metoden för en läkare härvid är inflammations förekommande, hvarföre gafs den sjuke ett half stop mindre starkt finkel, afsatt med tre åttiondedels kvarter kummil; det hade den verkan, att patienten följde underteknad ner till Rostock för att slå kägglor om två supar för hörnan och tre för kungen...

Continuation framdeles.

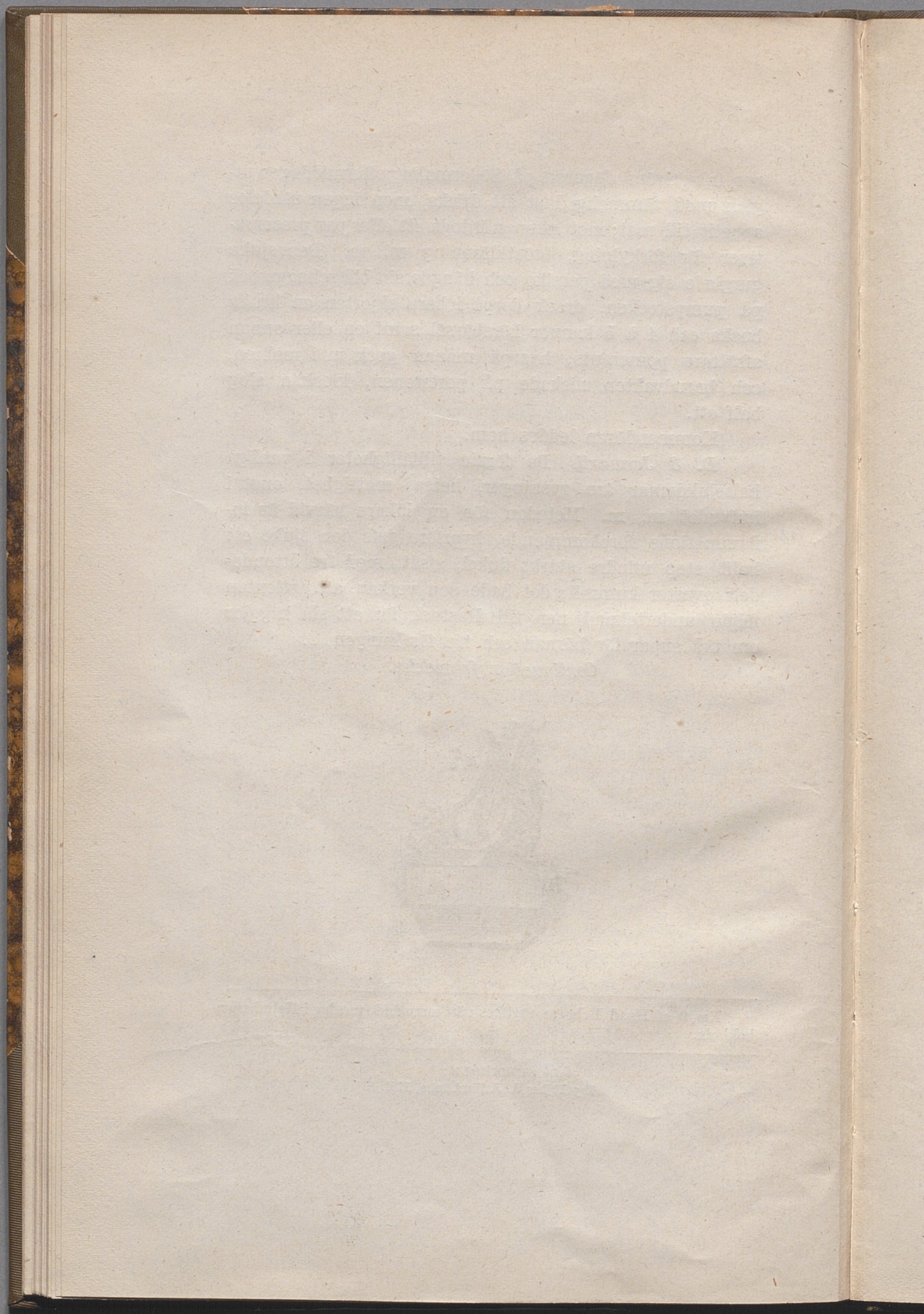

N:o 9 af Hvad Behagas utgifves nästkommande torsdag i Holmbergs boklåda.

STOCKHOLM,
Tryckt hos A. J. Nordström, 1781.

Anmärkningar.

I. Bibliografi.

Hvad Behagas? utgafs i Stockholm 1781 och omfattade, som synes af denna upplaga, 8 nummer, de sex första om 1 ark, de båda sista om $\frac{1}{2}$ ark, eller tillsammans 58 sidor 4:o. Enligt annonser i *Stockholms-Posten* utkom n:o 1 fredagen d. 2 mars mot middagen, och togs ingen prenumeration, utan hvart nummer betalades med 1 sk.; de följande numren utgäfvos: 2 onsdagen d. 7:e, 3 måndagen d. 12:e, 4 fredagen d. 16:e, 5 onsdagen d. 21:a, 6 lördagen d. 24:e och 7 fredagen d. 30 mars. Om n:o 8 fins intet tillkännagifvande; och med det upphörde tidningen, som ej tyckes vunnit någon uppmuntran eller spridning. Detta framgår både af yttrandet i *Bacchi hand-bibliotheque* (4, 37, noten) att denna veckoskrift "genast afbröt", och att blott "några få exemplar kommit i Allmänhetens händer", och af Bellmans egen utsago i lefnadsfragmentet (*Bacchi tempel* 1815, sedan omtryckt flere gånger), der det heter: "Mina sednare arbeten äro nog kända utom ett *Hvad Behagas?* kalladt, hvilket är mycket sällsynt och skall vara en satire på Biographier".

Detta skrefs redan 1794, och man kan således förstå hur sällsynt originalupplagan nu skall vara. Det var också detta som förmädde Sondén, den om Bellmansforskningen så högt förtjente författaren, att 1833 utgifva *Hvad Behagas?* (*Tidning, Utgifven af C. M. BELLMAN.*) *Andra upplagan* (Sthm, H. G. Nordström, 1833. 1 bl., 70 ss. 8:o). Detta aftryck följer dock ej fullt noga originalet, i det nummerindelningen upphäfts, och följaktligen en del omkastningar skett. En och aman lindrig ändring af ordalydelsen företog man äfven. Tre år senare upptog samme utgifvare i fente delen af Bellmans Valda skrifter (ss. 174—214) sju stycken ur tidningen, och alldeles desamma återfinnas i Carléns stora upplaga samt i de efter denna följande. Dessa utgöra dock blott en del af det hela.

I förevarande omtryck återgifves tidningen i sin helhet för första gången, alldeles sådan som den utkom, utan ändringar, omflyttningar eller uteslutningar af något slag, alldeles ordagrant, med bibehållande af alla språkegenomligheter, endast med stafningens förnyande, för så vidt detta kunnat ske, utan att göra intrång på språkformerna.

Vi öfvergå nu till de särskilda styckena och deras litterärhistoria.

N:o 1. Den makalösa inledningen till det hela är naturligtvis af

Bellman och har sedan funnit plats i hans skrifter. Det är kanske det förnämsta af allt hvad den store skalden efterlemnadt som prosator och visar en berättarebegåfning af ett slag, som i lefvande åskådlighet och öfverdådig humor endast kan jämföras med hans bästa sånger. Den i slutet inlagda "allegorien", efter tyskan, synes härröra från Kexel, hvars medarbetarskap i tidningen är påtagligt. Hvad som här går under Christian Wingmarks namn är sannolikt hans, medan Bredström är Bellmans mask. — Ordensvisan är säkerligen af Bellman; saknas i alla upplagor af skaldens skrifter.

N:o 2. *Utkastet*, afsedt att vara "satir på biografier", är i sitt slag ett litet mästestycke, i synnerhet för den som känner de samtida mönster dem Bellman persiflerar. Det omtrycktes 1786 i 4:e delen af *Bacchi hand-bibliothèque*, och har sedan ingått i upplagorna af detta och i skaldens skrifter. Citaten af biografiernas källor äro ej det minst lustiga af det hela. Flertalet af de anförda skrifterna är fingeradt. Hvad *Gubben Wingmarks förberedelse* vidkommer, är allt skäl att, som vi ofvan antyde, antaga densamma författad af Kexel. Förhållandet är nämligen att det utgör en fri öfversättning af ett stycke i företalet till "*Réveries philosophiques par M. IMBERT (La Haye [Paris] 1778. 8:o)*". Förf. yttrar s. 8 f. om sina fyra berättelser: "J'avais résolu d'abord de n'en donner qu'un à la fois; mais j'ai pensé que le lecteur, qui s'ennuyera du premier, pourra se plaire au second. Les succès littéraires sont une espèce de lotterie; je dois espérer d'avantage; j'aurai pris quatre billets pour un. Si ces Contes ne réussissent point, je m'en tiendrai; et je me croirai sûr de leur disgrâce, non pas si l'on en dit du mal, mais si l'on n'en dit rien. En littérature il ne faut pas s'allarmer du bruit que fait le Public, mais de son silence. Sur mer, en tems d'orage, souvent l'équipage s'effraye, quand on entend jurer les matelots; on a tort; c'est quand ils ne jurent plus, qu'il faut trembler." Då man nu känner Kexels vana att kompilera och anordna skickligt, då, som synes, "förberedelsen" alldeles grundar sig på nyss anförda ställe, samt då slutligen Kexels berättelse *Zamateski*, som kallar sig "öfversättning från flere språk", i sjelfva verket endast är en ganska trogen folkning af den fjärde bland de i Imberts nyss nämnda bok införda berättelserna, så kan väl vår förmodan anses temligen grundad.

N:o 3, 4. *Christian Wingmarks sagubrott*, som upptager större delen af dessa båda nummer, är en nästan ordagrann öfversättning af *La Montagne, l'énigme, et le roi des Scythes, histoire orientale, morale, etc.*, som upptager ss. 1—28 i Imberts nyss nämnda bok, och kan således med fullt skäl tillskrifvas Kexel. Den är aldrig intagen annanstädes än i *Hvad Behagas?* Utgör för öfrigt en mycket trogen efterbildning af det maner som genom Voltaire införts i franska litteraturen, och som nu förefaller skälig föräldrad, helst i den något styfva svenska om-

klädnaden. — *Biografi i brodern Bredströms smak* har ansetts vara af Bellman och därför intagits i samlingen af hans skrifter. Måhända skulle man också kunna tänka på Kexel som författare. Säkert är att uttrycket i "stenstilen": "någon slags befattningshafvanden" syftar på en bekant anekdot ur dennes lif, anförd hos Carlén. Parodin på den af Tessin införda, krystade stenstilsskrifarten är särdeles lyckad. — *Utdrag af vår aftonkladd* är af Bellman och infördt i skrifterna. — *Notifikationen* likaledes, men ej upptagen annanstädes än i tidningen.

N:o 5. *Smedgats-brunn* härrör äfvenledes från Bellman och är upptagen hos Sondén och Carlén. — *Behagas anekdoter* torde väl vara af Kexel. Imellertid kan som en egenhet nämnas, att Bellman genom sin namnteckning å titelbladet visat sig ha innehaft boken: *La vie d'Elizabeth, reine d'Angleterre*. Nouv. éd. Tomes 1, 2. (A La Haye 1741, 8:o), der möjligen dessa anekdoter återfinnas (exemplaret i utg:s samlingar). — *Colloquium*, dateradt fyra dagar före numrets utgifvande, är af Bellman; finnes ej intaget i skrifterna.

N:o 6. *Om ömheten* är af Lidner och återfinnes med några smärre förändringar i alla upplagor af skaldens arbeten. Sannolikt är det meddeladt Bellman af skalden sjelf, hvilken var bland dennes bästa vänner. — *Behagas följande berättelse?* torde kunna tillskrifvas Kexel, äfven derfor att stycket påtagligen är öfversatt från franskan. Ej befintlig annanstädes än här.

N:o 7. Så väl inledningen som *drömmen* visa Kexels penna. Den senare utgör en lätt stilistisk öfverarbetning af ett stycke kalladt *Dröm*. *Skrifven i slutet af 1765*, hvilket finnes infördt i *Nya Små-saker, til nöje och tidsfördrif* (utg. af M. Pihlgren). Andra delen (Sthm 1768, 8:o; ss. 34—38). Möjligen härrör denna skrift från Bellman; han var, som bekant, anställd i Riksens Ständers Bank och just i vixelbanken, som är stället för drömmen.

N:o 8. *Minnesruna*, en ytterligare särdeles dräpande parodi på stenstil, bär alla spår af att härröra från Bellman, och likaså den *ödmjuka relationen*. Båda finnas ock af Sondén upptagna i hans upplaga af skaldens skrifter och hafva derifrån öfvergått till de följande. Någon kontinuation å relationen är ej känd och har troligen aldrig blifvit skriven.

2. Förklaringar.

Personerna, som uppträdde i "Hvad Behagas", äro allesammans diktens alster. Peter Bredström, Christian Wingmark och de andra nobisgubbarne hafva väl länat namnen af verkligt lefvande personer,

men tydligen intet mer. Så är ock med all visshet förhållandet med alla i det "Biografiska manuallexikon" omtalade, med Criconquist m. fl. Någon faktisk grund eger måhända uppgiften (s. 66) att Kn*** (ape) dog 1776 och Movitz (s. 69) i början af 1780. Eljest hafva dessa Bellmansfigurer alla inträdt i det skede af skaldens diktning, då han fullkomligt fritt förfogade öfver dem för sina ändamål, något som ej, ens tillnärmelsevis, är fallet med de i Bacchanaliska ordenskapitlet besjungna.

Lokalerna deremot, hvilka här omtalas, voro alla i verkligheten befintliga på Bellmans tid. Källaren Lilla Victoria, der planen till veckoskriften uppgöres, låg sålunda vid Norrlandsgatan (n:o 34) i ett numera försvunnet trähus, afbildadt i Carléns upplaga (2, 80), Reiners vid Regeringsgatan (n:o 9), Dufvan vid Vesterlånggatan, hörnet af Gråmunkegränden o. s. v. För den som kan önska närmare uppgifter om de många förekommande källarne och krogarne (talrikt omtalade på ss. 20, 69 o. f.) lemna Carlén i sin upplaga en del goda upplysningar.

Det *kulturhistoriska* intresset får, likasom alltid hos Bellman, äfven i denna skrift rika anledningar till tillfredsställelse. Men en utförlig kommentar i det hänseendet, som vill blifva mer än en knapphändig ordförklaring, skulle vida öfverskrida det utrymme som står oss här till buds. Dessutom kan nämnas, att ehuru vigtig och gifvande en dylik omfattande belysning af skaldens arbete väl kunde vara, den likväl ej är oundgängligt nödvändig för njutandet af detsamma. Äfven den läsare, som ej är invigd i alla små enskildheter af det gustavianska tidehvarfvets kostym, seder och talesätt, kan omedelbart fröjdas af Bellmans evigt förfriskande humor, om än medgifves att kunskapen i dithörande ämnen skärper och fördjupar intrycket. En hel liten kulturbild i miniatyr är sålunda den interiör, som den ypperliga inledningen skänker oss, allt ifrån posthornet på gatan midt i natten till frukostrispen i blå kammaren; der ligger, snart sagdt, ämne till en hel föreläsning, som vi dock kanske göra bäst i att för tillfället bespara våra läsare.

Latinska anföranden förekomma, enligt tidens sed, talrikt i "Hvad Behagas?" De flesta äro dock ej behöfliga att öfversätta för sammanhanget. Till läsarens tjänst meddela vi följande:

s. 1. *Somnia* (etc.), pentameter af Owen (Ovenius), lyder på svenska:
Drömmar en vakande mer skada än sofvande man.

s. 7. *Cantator* (etc.), likaledes en pentameter, dock ej af Ovidius, utan af Martialis (Epigr. XIII, 77), lyder:

Svanen ju sångare blef öfver sin graf och sig sjelf.

s. 10. *Hoc opus* (etc.) kan öfversättas:

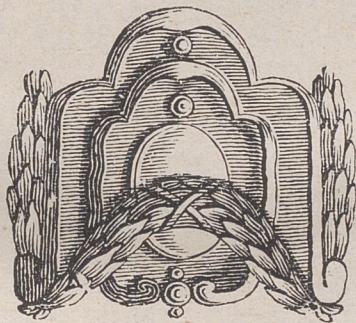
Må detta värf, detta nit så högre som lägre besjåla,
Att för vårt fädernesland och oss sjelfva till båtнад vi blifva.

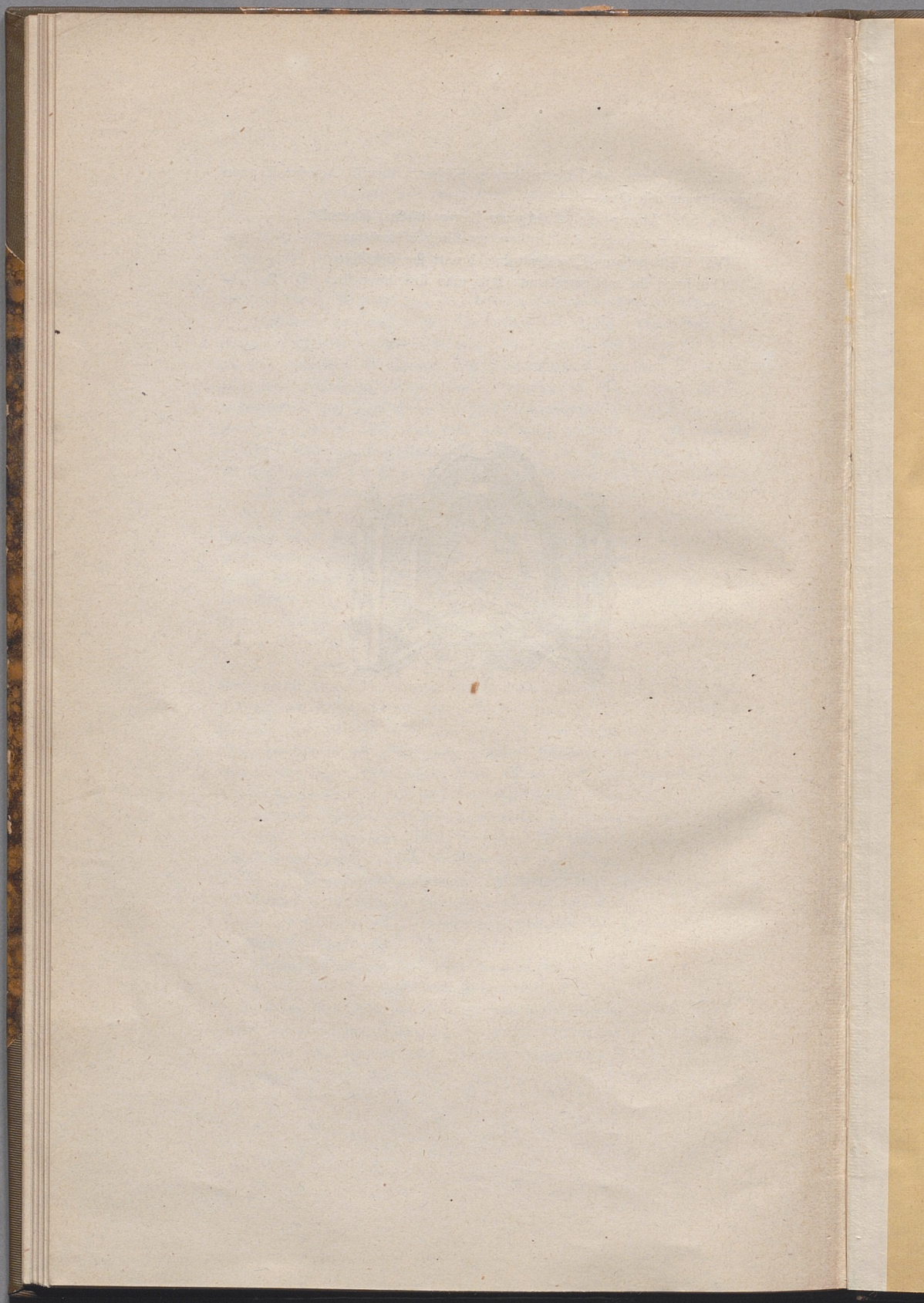
s. 16. *Hic sepultus* (etc.), Här ligger begrafven M. A.; han uppgaf sin anda (o. s. v.)

s. 45. *Arma* (etc.) första versens början i Virgilii Aeneis: Vapnen jag sjunger och den — —

s. 50. *Pauper* (etc.) Fattigman ligger (träffas) öfverallt.

In thalamis (etc.), ett distikon, som kan öfversättas:
Väl i ditt sofgemak, o drottning, i natt jag fick ligga,
Om hvad du sagt vore sant: fattigman fins öfverallt.

At stödet öfver tröskeln

två olika upplagor.

i format lika med praktupplagan och

godtköpaupplagorna af

Bellmans Skiller

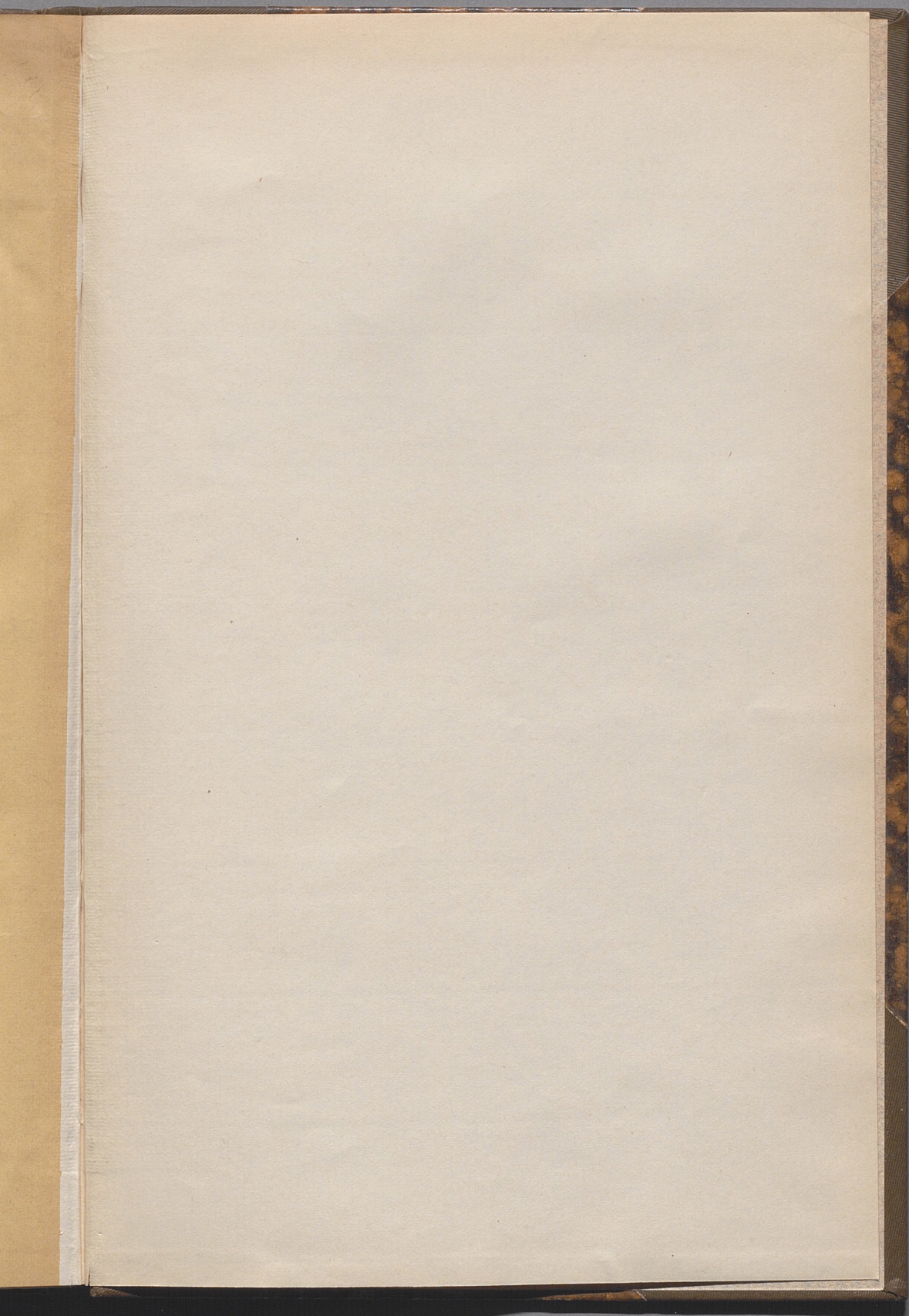
 Af arbetet äro tryckta

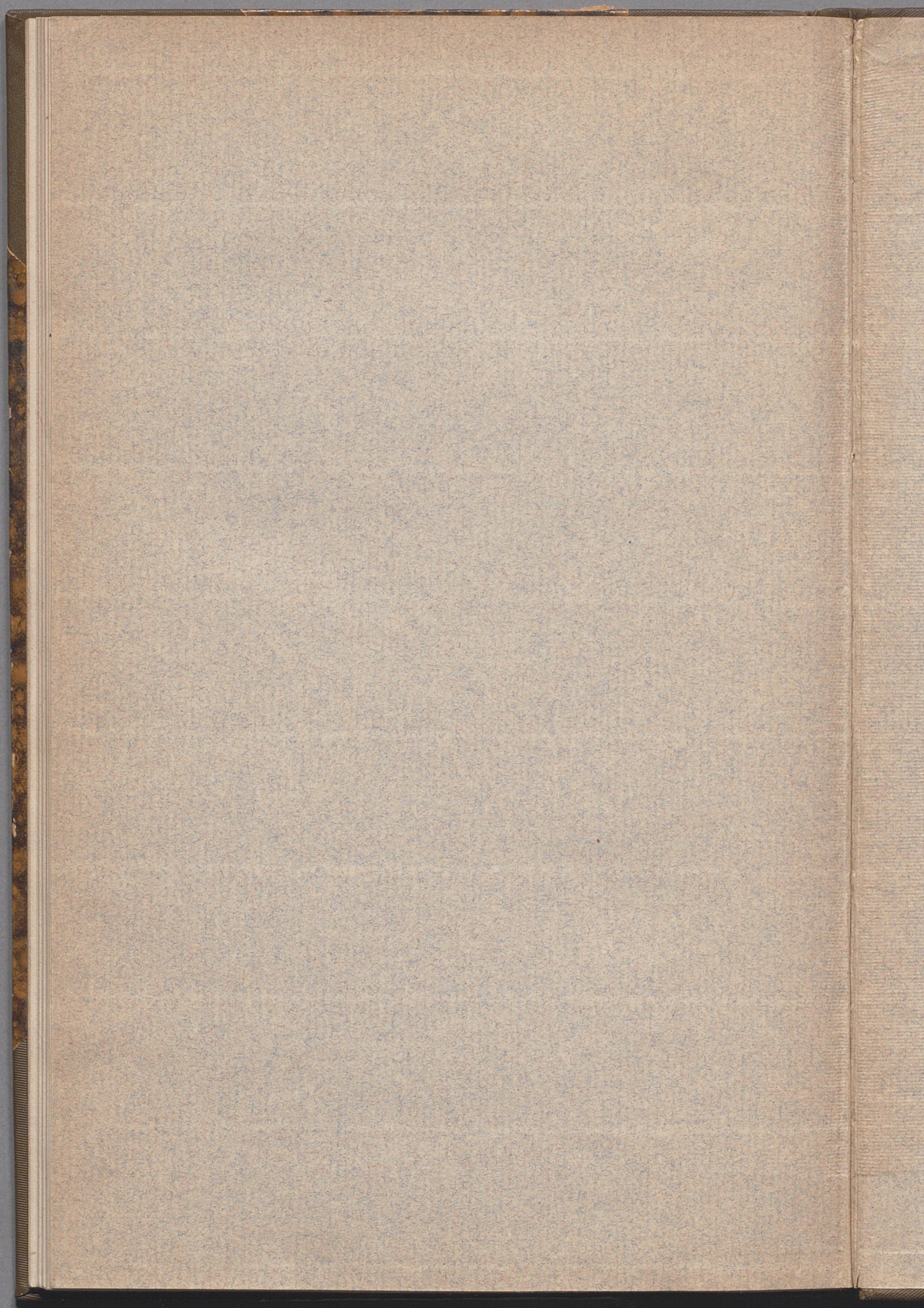
två olika upplagor,

i format lika med praktupplagan och

godtköpsupplagorna af

Bellmans Skrifter.

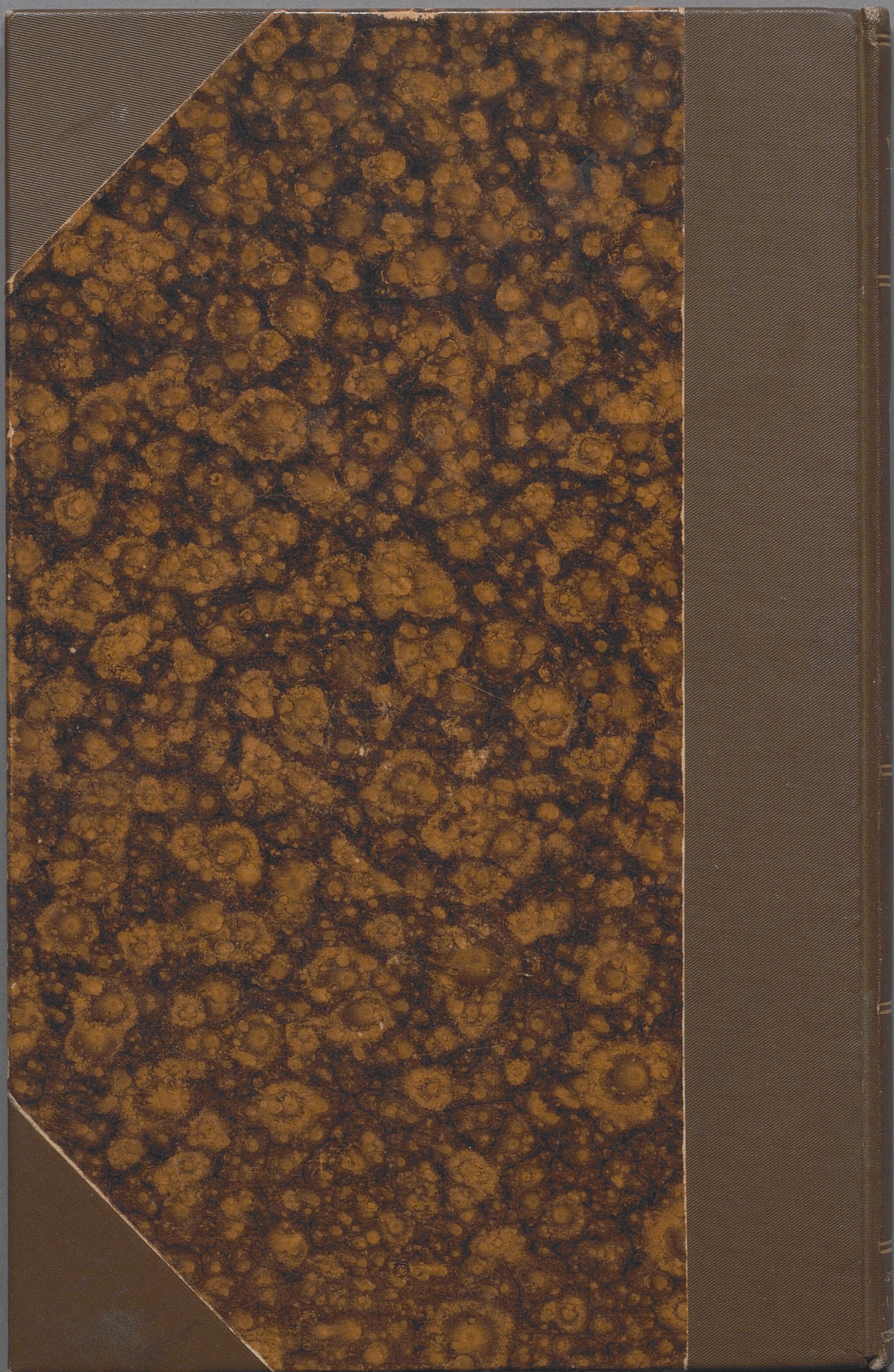

National Library
of Sweden

LÄSESALSLAN

60001000334843

www.books2ebooks.eu